

RISK CONSULT, spol. s r. o.
inžinierska, poradenská a obchodná spoločnosť

RAČIANSKA 72, 831 02 BRATISLAVA
tel/fax : 00421 2 444605 83, E-mail : riskconsult@nexta.sk

---

*Projekt vypracovaný v zmysle zmluvy o dielo
č. 113/2001/2.3 medzi MŽP SR a RISK CONSULT, spol. s r. o.*

**METODICKÁ PRÍRUČKA
PRE ZARAĐOVANIE RIZIKOVÝCH PODNIKOV S PODPRAHOVÝMI
MNOŽSTVAMI VYBRANÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTOK
A PRE PREDBEŽNÝ ODHAD RIZIKA V PODNIKOV
PODLIEHAJÚCICH REŽIMU ZÁKONA O ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÁCH**

- 2.časť - Program prevencie závažných priemyselných havárií
a bezpečnostný riadiaci systém***
- 3.časť - Spôsob informovania verejnosti prevádzkovateľom,
resp. okresným úradom***
- 4.časť - Inšpekčná a iná kontrolná činnosť***

spracovateľ

JUDr. Ing. Štefan Úradníček

BRATISLAVA
november 2001

O B S A H

PPZPH a BRS	3
2. Tvorba, obsah, zavádzanie a aktualizácia PPZPH a BRS	4
2.1 <u>Úvod</u>	4
2.2 <u>Program prevencie závažných priemyselných havárií</u>	6
2.2.1 Úvodné preskúmanie	6
2.2.2 Charakteristika a náležitosti PPZPH	8
2.3 <u>Bezpečnostný riadiaci systém</u>	10
2.3.1 Organizácia podniku a potrební zamestnanci	10
2.3.2 Identifikácia a hodnotenie nebezpečenstiev	13
2.3.3 Riadenie prevádzky	14
2.3.4 Riadenie zmien	15
2.3.5 Havarijné plánovanie	16
2.3.6 Monitorovanie plnenia	17
2.3.7 Audit a preskúmanie	18
2.3.7.1 Audit	18
2.3.7.2 Preskúmanie vrcholovým vedením	20
Spôsob informovania verejnosti prevádzkovateľom, resp. okresným úradom	22
3. Spôsob informovania verejnosti prevádzkovateľom, resp. OÚ	23
3.1 <u>Úvod</u>	23
3.2 <u>Informovanie verejnosti</u>	24
3.2.1 Príprava informácie.....	25
3.2.2 Spôsob informovania dotknutej verejnosti	28
3.2.3 Prehodnotenie, aktualizácia a opätovné zverejnenie informácie	30
3.2.4 Náležitosti informácie pre dotknutú verejnosť	32
3.2.5 Sprístupňovanie informácií na požiadanie	37
3.2.6 Ochrana niektorých informácií	39
3.3 <u>Zabezpečenie účasti verejnosti na rozhodovaní</u>	39
3.4 <u>Informovanie a účasť verejnosti Dotknutej strany</u>	40

Inšpekčná a iná kontrolná činnosť	41
4. Plánovanie, vykonávanie a vyhodnocovanie inšpekčnej a inej kontrolnej činnosti v Seveso podnikoch	42
4.1 <u>Úvod</u>	42
4.2 <u>Plánovanie kontrolnej činnosti</u>	45
4.2.1 Aspekty pre určenie intervalu kontrol jednotlivých podnikov	48
4.2.2 Aspekty pre určenie predmetu a spôsobu kontroly	50
4.3 <u>Vykonávanie kontrol</u>	52
4.3.1 Preukázanie príslušných opatrení na prevenciu a pripravenosť	54
4.3.2 Kontrola údajov a informácií v bezpečnostnej správe	55
4.3.3 Kontrola poskytnutia informácií verejnosti	56
4.3.4 Kontrola havarijného plánovania	56
4.4 <u>Kontrola a využívanie poznatkov z iných činností</u>	57
4.4.1 Vzťah k posudzovaniu bezpečnostnej správy	57
4.4.2 Kontrola v podniku po závažnej priemyselnej havárii	58
4.4.3 Zohľadnenie výsledkov auditov a preskúmaní	59
4.4.4 Zohľadnenie výsledkov z výkonu štátneho dozoru	60
4.5 <u>Protokol o vykonaní koordinovanej kontroly</u>	60

Príloha k 4. časti

Návrh jedného z možných zoznamov otázok pre výkon koordinovanej kontroly podnikov kategórie A aj kategórie B

2. časť

PROGRAM PREVENČIE ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ A BEZPEČNOSTNÝ RIADIACI SYSTÉM

2. TVORBA, OBSAH, ZAVÁDZANIE A AKTUALIZÁCIA PROGRAMU PREVEN- CIE ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ A BEZPEČNOSTNÉHO RIA- DIACEHO SYSTÉMU

2.1 Úvod

Podľa § 7 návrhu zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) sú prevádzkovatelia oboch kategórií podnikov povinní vypracovať **program prevencie závažných priemyselných havárií** (PPZPH) a zabezpečiť jeho uplatňovanie; ustanovuje sa tiež povinnosť prehodnocovania a aktualizácie tohto programu.

Ide jeden zo základných dokumentov, ktorý slúži na zabezpečenie komplexného a systémového prístupu prevádzkovateľov oboch kategórií podnikov k otázkam prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdoľovanie a obmedzovanie ich následkov.

Názov „program...“ namiesto pojmu „politika...“ podľa čl. 7 a 9 Smernice Seveso II sa v zákone použil

- a) jednak z dôvodu zosúladenia s názvami obdobných dokumentov používanými v iných predpisoch na úseku starostlivosti o životné prostredie (program odpadového hospodárstva, program znižovania emisií, program starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny a pod.),
- b) jednak z dôvodu, že obsah tohto programu je predsa len širší a konkrétnejší ako obsah environmentálnej politiky, politiky kvality, resp. politiky bezpečnosti a ochrany zdravia v zmysle požiadaviek upravujúcich systémy v oblasti environmentálneho manažérstva (EMS - napr. STN EN ISO 14001 a pripravovaný zákon o EMAS), manažérstva kvality (QMS - normy radu STN EN ISO 9000) a bezpečnostného manažérstva (SMS - podľa OHSAS 18001 a pod.).

Podľa § 8 zákona sú prevádzkovatelia podnikov kategórie B povinní na zabezpečenie plnenia PPZPH zaviesť v rámci celkového riadiaceho systému ucelený systém štruktúr,

zodpovedností a postupov (ďalej len „**bezpečnostný riadiaci systém**“). Obdobne ako u PPZPH sa ustanovuje tiež povinnosť prehodnocovania a aktualizácie tohto systému.

Podrobnosti o programe prevencie závažných priemyselných havárií i o bezpečnostnom riadiacom systéme ustanovuje § 5 a 6 a na ne nadväzujúca príloha č. 1 návrhu vyhlášky MŽP SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov (ďalej v tejto časti len „vyhláška“).

Účelom tejto metodickéj príručky je upresnením požiadaviek zákona a vyhlášky do určitej miery zjednotiť formu i obsah (náležitosti) programu prevencie závažných priemyselných havárií i bezpečnostného riadiaceho systému a tým napomôcť

- a) prevádzkovateľom pri vypracúvaní, zavádzaní a udržiavaní uvedeného programu i bezpečnostného riadiaceho systému,
  - b) príslušným orgánom pri vykonávaní štátneho dozoru a pri plnení ďalších úloh štátnej správy podľa tohto zákona a osobitných predpisov,
- a prispieť tak k zvýšeniu úrovne protihavarijnej prevencie a pripravenosti.

Z obsahu kapitoly 2.2, ale najmä kapitoly 2.3 tejto časti možno vidieť značnú podobnosť a systémovú príbuznosť PPZPH a najmä bezpečnostného riadiaceho systému s manažérskymi systémami, predovšetkým s EMS (Environmental Management System) a SMS (Safety Management System), resp. so systémom environmentálne orientovaného riadenia a auditu (EMAS – Eco-Management and Audit Scheme). To znamená, že pre prevádzkovateľov, ktorí majú zavedený a najmä certifikovaný (resp. registrovaný) niektorý z uvedených manažérskych systémov, bude splnenie týchto požiadaviek zákona a vyhlášky podstatne jednoduchšie a vyžiada si len drobné úpravy či doplnky, resp. prehĺbenie takéhoto systému pre oblasť prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich efektívne zdoľávanie a obmedzovanie ich následkov.

2. 2 Program prevencie závažných priemyselných havárií

2.2.1 Úvodné preskúmanie

Ak program prevencie závažných priemyselných havárií

- a) má byť reálny a
  - b) má plniť svoj účel (komplexného a systémového prístupu k protihavarijnej prevencii a pripravenosti),
- musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu (pozri druhú vetu odseku 1 § 5 vykonávacej vyhlášky).

To znamená, že vypracovaniu tohto programu musí spravidla predchádzať úvodné preskúmanie stavu v organizácii – analógia s úvodným environmentálnym preskúmaním na účely EMS, EMAS a pod.

Účelom úvodného preskúmania je identifikácia a analýza všetkých bezpečnostných aspektov organizácie ako základu na vypracovanie PPZPH (a u podnikov kategórie B tiež na zavedenie bezpečnostného riadiaceho systému).

Poznámka: S použitím určitej analógie s predpismi upravujúcimi vyššie uvedené manažérske systémy a s prihliadnutím tiež na § 2 zákona na účely tejto metodické príručky je

- a) **bezpečnostným aspektom** prvok činností, výrobkov alebo služieb (ďalej len „činnosť“) podniku, ktorý môže vplývať na prevenciu závažnej priemyselnej havárie [§ 2 písm. h) a i) zákona]. **Významným bezpečnostným aspektom** je bezpečnostný aspekt, ktorý môže mať významný vplyv na prevenciu závažnej priemyselnej havárie,
- b) **priamym bezpečnostným aspektom** prvok činnosti podniku, ktorý môže podnik operatívne riadiť a ovplyvňovať,
- c) **nepriamym bezpečnostným aspektom** prvok s významným vplyvom na prevenciu závažnej havárie súvisiaci s činnosťou podniku, nad ktorým však podnik nemá plnú riadiacu kontrolu.

Úvodné preskúmanie zahŕňa najmä nasledovné kľúčové oblasti:

1. Požiadavky a povinnosti vyplývajúce pre podnik z právnych predpisov a rozhodnutí príslušných orgánov.

Poznámka: Podnik musí vytvoriť a udržiavať postup na identifikáciu a prístup k právnym predpisom a iným pre podnik záväzným požiadavkám, ktoré sa vzťahujú na bezpečnostné aspekty jej činností.

Ide o trvalú povinnosť spočívajúcu najmä v zabezpečení sledovania a včasnej identifikácie tých povinností, ktoré vyplývajú pre podnik zo všeobecne záväzných právnych predpisov a iných aktov, implementáciu týchto povinností do príslušnej dokumentácie, systému riadenia i vlastného výkonu činností, ako aj oboznámenia zamestnancov s nimi.

2. Identifikácia bezpečnostných aspektov a určenie významných bezpečnostných aspektov, podľa možnosti kvalifikovaných a kvantifikovaných, a vyhotovenie ich zoznamu, vrátane určenia a popisu kritérií na posúdenie významnosti bezpečnostných aspektov. Pritom treba brať do úvahy nielen podmienky pri bežnej prevádzke, ale aj podmienky pri nábehu a zastavení prevádzky, pri údržbe a pri možných mimoriadnych udalostiach (spôsobených vnútornými i vonkajšími zdrojmi).
3. Preskúmanie všetkých jestvujúcich praktík a postup riadenia podniku, najmä na úseku prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie a obmedzovanie ich následkov.
4. Vyhodnotenie informácií z vyšetovania predchádzajúcich mimoriadnych udalostí v podniku (a prípadne aj v iných podnikoch s obdobnými činnosťami).

Dôležité je pritom jasne určiť zoznam oblastí pre preskúmanie, príslušných zamestnancov zodpovedných za toto preskúmanie a spôsob (formu) a primeranú lehotu i zdroje na jeho uskutočnenie - zoznamy kontrolných otázok, pohovory so zamestnancami, resp. i s dodávateľmi (cudzími organizáciami vykonávajúcim práce na území podniku a pod.) kontrola na mieste, štúdium a vyhodnotenie dokumentácie (záznamov, povolení, analýzy požiarneho nebezpečenstva, posudzovania rizika podľa zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, dokumentácie z procesu EIA, zo systému EMS a pod.), identifikácia požiadaviek právnych predpisov, informácie od orgánov verejnej správy a iných subjektov, využitie poradenských alebo konzultačných služieb atď.

Priebeh a výsledky úvodného preskúmania by mali byť vhodným spôsobom dokumentované.

2.2.2 Charakteristika a náležitosti (obsah) programu prevencie závažných priemyselných havárií

Program prevencie závažných priemyselných havárií je písomný dokument, ktorý má obsahovať celkové (zásadné) ciele a princípy činnosti prevádzkovateľa s ohľadom na riadenie (kontrolu) vnútorných i vonkajších nebezpečenstiev [§ 2 písm. k)] závažnej priemyselnej havárie. Rozsah aplikácie tohto programu by mal byť jasne stanovený a mal by pokrývať všetky zdroje rizika závažnej priemyselnej havárie.

V prípade, že prevádzkovateľ má už vypracovanú a schválenú osobitnú politiku bezpečnosti a ochrany zdravia (napr. podľa OHSAS 18001), je potrebné zabezpečiť vzájomnú nadväznosť (a u menších či jednoduchších podnikoch výnimočne možno i zjednotenie) PPZPH s touto politikou.

Program prevencie závažných priemyselných havárií (ako dokumentácia na hornej úrovni hierarchie) má stanovovať iba celkové ciele. To znamená, že v podrobnostiach sa môže (a má) odvolávať na rozpracovanie týchto cieľov v dokumentácii na nižších stupňoch hierarchie (programy, organizačné smernice, pracovné postupy a pod.).

Pod celkovými cieľmi treba rozumieť najmä

- a) základné ciele a zásady činnosti podniku na úseku prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich efektívne zdolávanie a obmedzovanie ich následkov,
  - b) základné opatrenia (úlohy) na splnenie cieľov a zásad podľa písmena a),
- a to vrátane príslušných prostriedkov, štruktúr a riadiacich systémov.

Ciele musia byť zamerané na zvýšenie úrovne prevencie závažných priemyselných havárií a z nich vyplývajúce opatrenia (úlohy) musia byť jasné, realistické a termínované. Na kontrolu ich plnenia a vyhodnocovania aktuálneho stavu prevencie závažných priemyselných havárií treba ustanoviť vhodné ukazovatele (kritériá).

S použitím určitej analógie s inštitútom dlhodobých a krátkodobých environmentálnych cieľov (resp. cieľov a cieľových hodnôt) a environmentálneho programu zo systému EMS, resp. EMAS možno konštatovať, že

- a) ciele určujú, čo sa má dosiahnuť,
- b) úlohy (opatrenia) definujú spôsob a lehoty na postupné alebo jednorázové napĺňanie jednotlivých cieľov (treba ich stanoviť a splniť, aby sa dosiahol príslušný cieľ),
- c) ukazovatele (kritériá) úrovne prevencie závažných priemyselných havárií podávajú objektívnu informáciu o aktuálnom stave prevencie závažných priemyselných havárií v podniku a v dlhodobjšom meradle tiež určité trendy vývoja v tejto oblasti.

PPZPH by mal poskytnúť prehľad o tom, ako prevádzkovateľ zabezpečí vysokú úroveň bezpečnosti a ochrany života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku. Mal by preto obsahovať potrebné údaje v nasledujúcich siedmich oblastiach:

1. organizácia podniku a potrební zamestnanci,
2. identifikácia a hodnotenie nebezpečenstiev ako zdrojov rizík možných závažných priemyselných havárií,
3. riadenie prevádzky,
4. riadenie prípadných zmien v podniku,
5. havarijné plánovanie,
6. monitorovanie plnenia programu,
7. audit a preskúmanie.

Týchto sedem oblastí musí byť v prípade podnikov kategórie B podrobne rozpracovaných v bezpečnostnom riadiacom systéme (pozri kapitolu 2.3 tejto časti).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že

- a) PPZPH pre podnik kategórie A bude obsahovať trochu podrobnejšie údaje v uvedených siedmich oblastiach ako PPZPH pre podnik kategórie B, ktorý odkáže na podrobnosti v bezpečnostnom riadiacom systéme, prípadne i v inej dokumentácii (bezpečnostná správa a pod.),
- b) aj PPZPH pre podnik kategórie A by si mal zachovať svoj rámcový charakter dokumentácie prvého stupňa a v príslušných podrobnostiach odkazovať na hierarchicky nižšie dokumenty (havarijný plán, predbežný odhad rizika, plán školenia a vzdelávania zamestnancov, organizačné smernice, prevádzkové poriadky atď.).

K vypracovaniu PPZPH, najmä pre podniky kategórie A, treba pristupovať s prihliadnutím na skutočnosti uvedené v písmene a) a b) vyššie a primerane (s ohľadom na

konkrétne podmienky podniku) využiť pri jeho vypracúvaní pokyny, resp. vysvetlivky uvedené v kapitole 2.3 tejto časti.

2.3 Bezpečnostný riadiaci systém

Povinnosť zaviesť na zabezpečenie plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií bezpečnostný riadiaci systém zákon ukladá iba prevádzkovateľom podnikov kategórie B.

Bezpečnostný riadiaci systém (BRS) tvorí súčasť celkového riadiaceho systému podniku; jeho súčasťou sú tiež ukazovatele, parametre a kritériá potrebné na hodnotenie účinnosti realizovaných opatrení. Obsahuje potrebné opatrenia a postupy, vrátane príslušných zdrojov, štruktúr a riadiacich systémov, na zabezpečenie plnenia PPZPH, a to v nadväznosti na sedem oblastí PPZPH uvedených vyššie v kapitole 2.2.2 tejto časti.

2.3.1 Organizácia podniku a potrební zamestnanci

Prevádzkovateľ by mal do vypracúvania implementácie PPZPH zapojiť zamestnancov a podľa potreby aj zmluvných partnerov, najmä podnikateľov vykonávajúcich s jeho vedomím určité činnosti na území podniku (ďalej len „cudzia organizácia“).

Ku zvýšeniu úrovne prevencie závažných priemyselných havárií, ako aj úrovne kultúry práce v podniku je potrebná spolupráca všetkých zamestnancov (radových i riadiacich). Zamestnanci by mali byť informovaní a vedení tak, aby rozumeli cieľom a úlohám a podporovali, resp. zabezpečovali ich plnenie (prinajmenšom každý na svojom úseku práce). Mali by byť oboznámení s bezpečnostnými aspektmi podniku, najmä na úseku nimi vykonávanej činnosti, ako aj o tom, ako ich konanie môže v pozitívnom alebo negatívnom zmysle ovplyvňovať bezpečnostné aspekty a tým aj úroveň prevencie závažných priemyselných havárií.

Bezpečnostný program v tejto oblasti obsahuje najmä

- a) organizačnú schému (spôsob organizačného členenia a riadenia podniku, najmä v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií),
- b) úlohy a zodpovednosť radových zamestnancov i riadiacich zamestnancov na jednotlivých stupňoch a úsekoch riadenia (premietnuté do pracovných náplní, právomocí a zodpovedností), a to najmä zamestnancov zodpovedných za
  1. zabezpečenie zdrojov (vrátane ľudských zdrojov) na vytvorenie a uplatňovanie bezpečnostného riadiaceho systému,
  2. činnosť zabezpečujúcu oboznámenie zamestnancov s nebezpečenstvami a súlad s programom prevencie závažných priemyselných havárií,
  3. identifikáciu a zaznamenávanie nedostatkov a následnú nápravnú činnosť,
  4. kontrolu abnormálnych situácií vrátane havarijných stavov,
  5. identifikáciu potrieb školenia a výcviku zamestnancov, vrátane určenia činností vyžadujúcich osobitné školenie a výcvik, ich zabezpečenia a hodnotenia ich úrovne a účinnosti podľa písmena c) a d),
  6. koordinovanie uplatňovania bezpečnostného riadiaceho systému a podávanie správ vrcholovému vedeniu;

Poznámka: Hoci takáto požiadavka priamo nevyplýva zo zákona, analogicky ako je tomu v systéme EMS podľa STN EN ISO 14001, resp. SMS podľa OHSAS 18001, prevádzkovateľ by mal určiť jedného z členov vrcholového vedenia podniku, ktorý zodpovedá za správne zavedenie a funkčnosť bezpečnostného riadiaceho systému.

- c) identifikáciu potrebnej kvalifikácie (odbornej spôsobilosti a pod.) zamestnancov uvedených v písmene b);

Poznámka: Pri identifikácii (určovaní interných noriem) potrebnej odbornej spôsobilosti zamestnancov, treba vychádzať najmä z nasledovných aspektov:

1. požiadavky vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov a technických noriem – tieto požiadavky treba považovať za minimum a musia byť v každom prípade splnené,
2. požiadavky vyplývajúce z predpisov a inštrukcií výrobcov zariadení a iných produktov,
3. výsledky z preskúmania popisu práce, funkčných povinností a analýzy príslušných vykonávaných činností,
4. poznatky získané z analýzy výsledkov monitoringu, kontrol a auditov,
5. poznatky získané z analýzy správ a skúseností z prihodivších sa závažných priemyselných havárií a iných mimoriadnych udalostí, vrátane tzv. skoro nehôd (near misses).

d) zabezpečenie potrebnej kvalifikácie (odbornej spôsobilosti a výchovy) zamestnancov vrátane hodnotenia jej účinnosti.

Poznámka: Systém výchovy zamestnancov (vrátane školení, výcviku a celkovej kultúry práce) v podniku má byť riadený tak, aby zamestnanci

1. **p o z n a l i** predpisy, princípy a správne postupy z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci i ochrany životného prostredia (ako aj možné následky ich nedodržovania) – kvalifikačné kurzy, rôzne školenia, odborné semináre, praktický výcvik, systém hodnotenia a pod.,
2. **c h c e l i** plniť a dodržiavať vyššie uvedené predpisy a postupy – presvedčiť ich o potrebe a správnosti tohto plnenia a dodržiavania – príkladmi z havárií, pracovných úrazov pri obdobných činnostiach, hmotnou zainteresovanosťou a pod.,
3. **m o h l i** plniť a dodržiavať vyššie uvedené predpisy a postupy – vytvárať podmienky a celkovú klímu pre toto plnenie,
4. **m u s e l i** plniť a dodržiavať uvedené predpisy a postupy – zaviesť a uplatňovať systém zodpovednosti a kontroly, vrátane príslušných výchovných, sankčných a iných opatrení.

K problematike odbornej spôsobilosti, školenia a výcviku zamestnancov pozri napríklad tiež § 11 až 14 zákona a návrh vyhlášky MŽP SR o odborne spôsobilých osobách, autorizácii a o školení a výcviku zamestnancov na účely prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdoľávanie.

Veľmi dôležitú úlohu v tejto oblasti zohráva aj vytvorenie a udržiavanie postupov na

- a) internú (dvojsmernú) komunikáciu medzi rôznymi úrovňami a funkciami v organizácii v smere od vrcholového vedenia k radovým zamestnancom a naopak (a podľa potreby aj na externú komunikáciu),
- b) dokumentovanie bezpečnostného riadiaceho systému a na riadenie tejto dokumentácie.

Poznámka: K tejto oblasti pozri napríklad tiež

- a) body 4.4.1 až 4.4.5 STN EN ISO 14001 Systémy environmentálneho manažérstva. Špecifikácia s návodom na použitie ,
- b) body 4.4.1 až 4.4.5 OHSAS 18001:1999 - špecifikácia pre systém bezpečnostného manažérstva.

2.3.2 Identifikácia a hodnotenie nebezpečenstiev ako zdrojov rizika možných závažných priemyselných havárií

Identifikácia nebezpečenstiev ako zdrojov rizika závažných priemyselných havárií je procesom zisťovania okolností, činností a situácií, výrobkov a služieb, ktoré by mohli viesť k vzniku závažnej priemyselnej havárie.

Ide prakticky o prvý krok v procese hodnotenia a riadenia rizika. Ďalším krokmi sú najmä stanovenie pravdepodobnosti a závažnosti možných následkov, určenie miery rizika a opatrenia na jeho elimináciu, resp. zníženie na tolerovateľnú úroveň.

Prevádzkovateľ by mal vytvoriť a implementovať postupy, ktoré systematicky identifikujú a hodnotia nebezpečenstvá vyplývajúce z jeho činností, vybraných nebezpečných látok a ďalších materiálov, s ktorými nakladá alebo ktoré vyrába. Tieto postupy by mali mať formálny, systematický a kritický charakter. Obdobne by mal byť vytvorený systematický postup na definovanie opatrení zameraných na prevenciu závažných priemyselných havárií a na obmedzenie ich následkov.

Bezpečnostný riadiaci systém v tejto oblasti obsahuje najmä

- a) návrh a uplatnenie postupov pre systematickú identifikáciu nebezpečenstiev vyplývajúcich z normálnej i abnormálnej prevádzky (vrátane spúšťania, nábehu a odstavenia prevádzky, vykonávania údržby a pod.) a hodnotenie ich pravdepodobnosti a závažnosti,
- b) systematický postup pre definovanie opatrení zameraných na prevenciu závažných priemyselných havárií, resp. havarijných stavov a na obmedzenie ich následkov.

Systém tejto identifikácie a hodnotenia by sa mal uplatňovať na všetkých príslušných úrovniach podniku, od projektovej prípravy, cez výstavbu a prevádzku až po ukončenie prevádzky, vrátane

- a) potenciálnych nebezpečenstiev identifikovaných alebo vyplývajúcich z plánovania, projektovania, výstavby, uvedenia do prevádzky a rozvoja činnosti podniku a jeho zariadení,

- b) normálneho rozsahu prevádzkových podmienok, nebezpečenstiev štandardných operácií a neštandardných situácií, najmä nábehu prevádzky, údržby a zastavovania prevádzky,
- c) udalostí a možných ohrození vrátane takých, ktoré vyplývajú z vady materiálu alebo súčiasťky a ľudského faktora,
- d) potenciálnych nebezpečenstiev vyplývajúcich z činností alebo zlyhaní uvedených v písmene b) a c),
- e) vonkajší nebezpečenstiev vrátane takých, ktoré vyplývajú
  1. z prírodných nebezpečenstiev (najmä abnormálne teploty, požiare, povodne, zemetrasenia, zosuvy a poklesy pôdy, víchrice, búrky),
  2. z dopravy (leteckej, železničnej, cestnej, vodnej), vrátane nakládky a vykládky,
  3. zo susedných priemyselných a iných činností,
  4. z protiprávnej činnosti (podpaľačstvo, sabotáž a pod.).

K tejto oblasti pozri napríklad tiež

- a) § 6 zákona,
- b) návrh vyhlášky MŽP SR o hodnotení rizika závažných priemyselných havárií,
- c) prvú časť tohto diela,
- d) osobitný metodický pokyn MŽP SR na hodnotenie rizika závažných priemyselných havárií.

2.3.3 Riadenie prevádzky

Prevádzkovateľ by mal pripraviť a pravidelne aktualizovať dostupné informácie o nebezpečenstvách vyplývajúcich z identifikácie nebezpečenstiev a z postupov hodnotenia rizika. V nadväznosti na to by mali byť pripravené a implementované zdokumentované postupy a riadiace mechanizmy, ktoré by nielen umožňovali, ale aj zabezpečovali bezpečný chod prevádzky podniku, s osobitným zreteľom na vykonávanie činností s určitým zvýšeným rizikovým potenciálom.

Bezpečnostný riadiaci systém v tejto oblasti obsahuje určenie a uplatňovanie postupov, inštrukcií a limitov na bezpečnú prevádzku (vrátane údržby) jednotlivých zariadení, technologických procesov a celého podniku, vrátane potrebného vybavenia, ako aj na

bezpečné dočasné zastavenie (prerušenie) prevádzky a jej opätovné pokračovanie. Ide najmä o

- a) uvádzanie do prevádzky,
- b) nábeh a normálne prerušenie prevádzky,
- c) všetky fázy normálnej prevádzky, vrátane testovania, údržby a kontroly,
- d) identifikáciu a prijímanie zodpovedajúcich opatrení v prípade odchýlky od normálnych prevádzkových podmienok alebo parametrov,
- e) dočasné, zriedkavé alebo osobitné operácie,
- f) prevádzku počas vykonávania údržby,
- g) operácie pri núdzových (havarijných) situáciách,
- h) ukončenie prevádzky.

Príslušné pracovné (technologické) postupy, inštrukcie, metódy práce a pod. by mali byť vytvorené v spolupráci so zamestnancami, ktorí ich budú musieť aplikovať, a vyhotovené v pre nich zrozumiteľnej forme (potreba overenia ich zrozumiteľnosti a pochopenia).

Tieto postupy by mali byť dostupné všetkým zamestnancom, ktorých sa týkajú, vrátane zamestnancov cudzích organizácií, resp. zamestnancov vykonávajúcich práce na viacerých prevádzkach (napríklad údržbári), pravidelne prehodnocované a aktualizované.

2.3.4 Riadenie zmien

Prevádzkovateľ by mal zaviesť a udržiavať riadiace postupy pre plánovanie a kontrolu všetkých zmien, ktoré môžu ovplyvniť stav prevencie závažných priemyselných havárií, najmä pokiaľ ide o

- a) personálne vybavenie (počet, kvalifikácia, obsadenie a pod.), situovanie zariadení, technické riešenie, technologické postupy, druh činnosti, výrobné parametre, použité materiály, programové vybavenie, príslušnú dokumentáciu, prepravu a skladovanie vybraných nebezpečných látok a pod.,
- b) zmenu vonkajších podmienok,
- c) navrhovanie nových zariadení, technologických procesov alebo skladovacích zariadení.

Pri plánovaní zmien v podniku ide najmä o nasledovné postupy pre trvalé, dočasné alebo naliehavé zmeny:

1. definovanie toho, čo sa považuje za zmenu,
2. určenie zodpovednosti a právomoci na iniciovanie a schválenie zmeny,
3. identifikáciu a dokumentáciu navrhovanej zmeny a jej uplatnenia,
4. identifikáciu a analýzu (v potrebnom rozsahu) možných bezpečnostných dôsledkov navrhovanej zmeny,
5. určenie a dokumentovanie potrebných bezpečnostných opatrení, vrátane požiadaviek na školenie a výcvik a na potrebné zmeny v prevádzkových postupoch a v príslušnej dokumentácii,
6. určenie a zavedenie potrebných postupov na hodnotenie a následné monitorovanie po zmene, vrátane potrebných nápravných mechanizmov a opatrení.

2.3.5 Havarijné plánovanie

Prevádzkovateľ musí v rámci BRS zaviesť a udržiavať postupy na

- a) systematickú analýzu predvídateľných nebezpečenstiev
  1. vyplývajúcich z prevádzky podniku alebo
  2. súvisiacich s prevádzkou podniku,
- b) prípravu, preskúšanie (testovanie, precvičovanie), prehodnotenie a aktualizáciu havarijných plánov za účelom pripravenosti na závažné priemyselné havárie (efektívne zdolanie a obmedzenie ich následkov), vrátane oboznamovania príslušných subjektov (najmä zamestnancov podniku a zamestnancov cudzích organizácií) s nimi.

Vyššie uvedené postupy by mali byť preskúmané a podľa potreby upravené v lehotách určených prevádzkovateľom, najmä však po vzniku a vyšetrení príčin a okolností závažnej priemyselnej havárie, resp. jej bezprostrednej hrozby (skoro nehody a pod.).

K problematika havarijného plánovania a pripravenosti na havárie pozri tiež napríklad

- a) § 18 až 21, § 24 a 25 a prílohu č. 2 zákona,
- b) návrh vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch.

2.3.6 Monitorovanie plnenia

Prevádzkovateľ musí zaviesť a udržiavať postupy na

- a) sústavné monitorovanie a hodnotenie súladu skutkového stavu s cieľmi stanovenými v programe prevencie závažných havárií i v bezpečnostnom riadiacom systéme,
- b) určovanie a vykonávanie nápravných opatrení v prípade zistenia nesúladu, neplnenia, resp. zmeny podmienok,

a to vrátane systému podávania hlásení a správ o závažných priemyselných haváriách a skoro nehodách (najmä takých, pri ktorých došlo k zlyhaniu ochranných opatrení), ich vyšetrenia a stanovenia potrebných opatrení.

Vyššie uvedené postupy monitorovania by mali o.i. využívať ukazovatele (kritériá) úrovne prevencie závažných priemyselných havárií ustanovené v PPZPH (pozri kapitolu 2.2.2 tejto časti).

Ad a)

Monitorovanie plnenia programu a účinnosti bezpečnostného riadiaceho systému súladu sa delí na

- a) priebežné (aktívne) - zahŕňa priebežnú kontrolu kritických miest v podniku, na zariadeniach a prístrojovom vybavení, ako aj kontrolu súladu s predpísaným školením a výcvikom zamestnancov, prevádzkovou dokumentáciou a praxou,
- b) následné (reaktívne) - uskutočňuje sa následne ako reakcia na závažnú priemyselnú haváriu a zisťujú sa ním nielen bezprostredné príčiny, ale aj všetky zásadné zlyhania, ktoré viedli k takejto havárii alebo k inej závažnej odchýlke od normálneho prevádzkového stavu..

Prevádzkovateľ má využívať vhodnú kombináciu oboch druhov monitoringu.

Ad b)

Postup na určovanie a vykonávanie nápravných opatrení na odstránenie nezhôd a slabých miest zistených pri monitoringu, by mal zabezpečovať najmä

- a) včasné a spoľahlivé vyhodnotenie závažnosti zistených nedostatkov a príslušných bezpečnostných a iných rizík,
- b) zistenie príčin a zodpovedností za zistené nezhody, resp. slabé miesta,
- c) včasné prijatie adekvátnych opatrení, vrátane určenia zodpovednosti a kontroly ich plnenia.

K tejto oblasti pozri tiež napríklad

- a) body 4.5.1 a 4.5.2 STN EN ISO 14001,
- b) body 4.5.1 a 4.5.2 OHSAS 18001.

2.3.7 Audit a preskúmanie

Ide o dva samostatné druhy postupov prevádzkovateľa vykonávané odlišným personálom, rozdielnymi metódami, v rozdielnom čase atď.

2.3.7.1 **Audit**

Jednou zo základných charakteristík každého manažérskeho systému (EMS, QMS, SMS i EMAS) je vykonávanie interných (a v niektorých prípadoch i externých) auditov. Princípy a postupy pre vykonávanie uvedených auditov sú ustanovené v príslušných technických normách i v návrhu zákona o environmentálne orientovanom riadení a audite.

Podľa nášho názoru možno na audit plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií a audit bezpečnostného riadiaceho systému použiť analogicky princípy a postupy ako pri interných environmentálnych auditoch podľa návrhu zákona o EMAS.

Úvodom uvedieme niekoľko definícií:

Audit je nástroj riadenia, ktorým sa rozumie systematické, dokumentované, pravidelné a objektívne hodnotenie správania organizácie, bezpečnostného riadiaceho systému a postupov určených na prevenciu závažných priemyselných havárií s cieľom

1. uľahčiť operatívne riadenie činností a praktík, ktoré môžu mať vplyv na prevenciu závažných priemyselných havárií,
2. hodnotiť plnenie programu prevencie závažných priemyselných havárií, najmä jeho cieľov.

Interný audit je audit vykonávaný v mene vrcholového vedenia podniku na to určenými, odborne spôsobilými a dostatočne nezávislými audítormi.

Cyklus auditu je doba, počas ktorej sa podrobia auditu všetky činnosti organizácie.

Audítor je osoba alebo skupina osôb patriacich k zamestnancom podniku alebo externých, ktorí konajú v mene vrcholového vedenia organizácie, a majú buď jednotlivo alebo kolektívne požadovanú odbornú spôsobilosť a sú dostatočne nezávislí od činností, ktoré sú predmetom auditu, aby mohli vydať objektívny posudok.

Vedúci audítor je osoba kvalifikovaná na riadenie a vykonávanie auditov.

Prevádzkovateľ je povinný vytvoriť a udržiavať program a postup pravidelného vykonávania interných auditov (ďalej len „audit“) svojich činností tak, aby bolo možné získať dostatok reálnych údajov potrebných na zhodnotenie úrovne prevencie závažných priemyselných havárií v podniku.

Za tým účelom je povinný každoročne plánovať vykonávanie auditov. Program auditov vrátane ich harmonogramu musí zohľadňovať charakter, rozsah, zložitosť a rizikovosť činností podniku, významnosť možných následkov závažnej priemyselnej havárie, dôležitosť a naliehavosť problémov zistených pri predchádzajúcich auditoch a stav vývoja jej bezpečnostných problémov (so zohľadnením i vývoja v okolí podniku).

V programe auditov prevádzkovateľ písomne určí najmä

- a) ciele a celkový rozsah každého auditu, prípadne každej etapy cyklu auditu, vrátane určenia
  - 1. činností, ktoré sú predmetom auditu,
  - 2. problematiky, ktorú audit zahŕňa,
  - 3. bezpečnostných a iných kritérií, ktoré sa pri audite zohľadnia,
  - 4. doby trvania auditu;
- b) materiálne, personálne a finančné zdroje potrebné na efektívne vykonávanie auditov.

Do procesu auditu musia byť zahrnuté najmä tieto kroky:

- a) pochopenie systémov riadenia (vrátane BRS),
- b) zhodnotenie silných a slabých stránok systémov riadenia,
- c) zhromaždenie príslušných údajov,
- d) vyhodnotenie zistení auditu,
- e) príprava záverov auditu,
- f) oznámenie výsledkov a záverov auditu.

Audítori na konci každého auditu a na konci cyklu auditu vyhotovia a predložia vrcholovému vedeniu podniku písomnú správu, ktorá obsahuje najmä

- a) údaje o rozsahu auditu,
- b) stupeň plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií a zistené zlepšenia v úrovni protihavarijnej prevencie, ako aj nedostatky a prípadné nezhody,
- c) informáciu o účinnosti a spoľahlivosti opatrení prijatých podnikom na operatívne riadenie rizika závažnej priemyselnej havárie,
- d) podľa potreby návrh nápravných opatrení.

2.3.7.2 Preskúvanie vrcholovým vedením

Vrcholové vedenie podniku je povinné v ním určených intervaloch preskúmať bezpečnostný riadiaci systém tak, aby bola zabezpečená jeho trvalá vhodnosť, primeranosť a efektívnosť. Proces preskúmania vrcholovým vedením podniku musí zabezpečiť zhromaždenie potrebných informácií, ktoré mu umožnia vykonať takéto zhodnotenie. Toto preskúvanie sa musí zdokumentovať.

Vrcholové vedenie podniku sa pri preskúmaní musí zaoberať možnou potrebou zmien programu prevencie závažných priemyselných havárií, jej cieľov, úloh a ukazovateľov, ako aj ostatných prvkov bezpečnostného riadiaceho systému, s ohľadom na výsledky auditov, meniace sa okolnosti, poznatky získané spätnou väzbou z internej i externej komunikácie, poznatky z vyšetrovania príčin a okolností závažných priemyselných havárií i skoro nehôd vo vlastnom podniku, resp. pri obdobných činnostiach iných podnikateľov, ako aj s ohľadom na potrebu (záväzok) sústavného zvyšovania úrovne protihavarijnej prevencie.

3. časť

**SPÔSOB INFORMOVANIA VEREJNOSTI PREVÁDZKOVATEĽOM,
RESP. OKRESNÝM ÚRADOM**

3. SPÔSOB INFORMOVANIA VEREJNOSTI PREVÁDZKOVATEĽOM, RESP. OKRESNÝM ÚRADOM

3.1 Úvod

Veľmi dôležitou súčasťou prevencie závažných priemyselných havárií, ako aj pripravenosti na ich efektívne zdolávanie a obmedzovanie ich následkov je adekvátne informovanie verejnosti, predovšetkým tej jej časti, ktorá môže byť dotknutá účinkami závažnej priemyselnej havárie (ďalej len „dotknutá verejnosť“), ako aj zabezpečenie práva na účasť verejnosti v rozhodovacích procesoch.

Takéto právo verejnosti vyplýva o.i. aj z čl. 44 a 45 Ústavy Slovenskej republiky.

Preto zákon, v súlade s čl. 13 a Prílohou V Smernice Seveso II (ale aj s Helsinským dohovorom a predpismi OECD – pozri ďalej), v § 22 a 23 ustanovuje základné povinnosti

- a) prevádzkovateľov podnikov kategórie B a
- b) okresných úradov,

v tejto oblasti, a to ako vo vzťahu k „domácej“ verejnosti, tak aj vo vzťahu verejnosti Dotknutej strany.

Poznámka: Dotknutou stranou sa rozumie iný štát, ktorého územie môže byť dotknuté značne nepriaznivým cezhraničným vplyvom závažnej priemyselnej havárie v podniku kategórie B.

V § 22 sa upravujú prakticky tri okruhy povinností vo vzťahu k „domácej“ verejnosti – t.j. verejnosti na území Slovenskej republiky:

1. Povinnosť aktívneho, včasného a pravidelného poskytovania (sprístupňovania) informácií dotknutej verejnosti, a to bez toho, že by o ne musela dotknutá verejnosť žiadať, o
  - a) charaktere činnosti podniku,
  - b) možných rizikách (vzniku závažnej priemyselnej havárie a jej účinkoch z hľadiska možného ohrozenia života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku), ako aj o vykonaných opatreniach na ich zníženie,
  - c) požadovanom správaní sa v prípade závažnej priemyselnej havárie.

Poznámka: Podrobnejšie k náležitostiam (obsahu) informácie pozri kapitolu 3.2.4 tejto časti.

2. Povinnosť pasívneho spôsobu sprístupňovania informácií podľa bodu 1 verejnosti (nielen dotknutej) na požiadanie, vrátane aktualizovaného súpisu vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku.
3. Umožnenie informovanosti a účasti verejnosti na príslušných rozhodovacích procesoch pri plánovaní výstavby nových podnikov a ich podstatných zmien, územnom plánovaní v blízkosti podnikov kategórie A a B a pod.

V § 23 sa ustanovuje analogická platnosť povinností podľa § 22 aj vo vzťahu k verejnosti Dotknutej strany. Odkazuje sa pritom na

a) osobitné predpisy – najmä

1. zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií),
2. zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení zákona č. 391/2000 Z.z.,
3. zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, ako aj na

b) podrobnejšiu úpravu rozsahu a spôsobu uplatňovania týchto povinností príslušnými medzištátnymi zmluvami uzatvorenými na základe vzájomnosti a rovnosti.

3.2 Informovanie verejnosti

Prvotná povinnosť aktívnej i pasívnej formy informovania verejnosti sa ukladá prevádzkovateľom podnikov kategórie B. V odseku 3 § 22 zákona sa však umožňuje, aby najmä v priemyselne nahustených zónach, bola dotknutá verejnosť informovaná komplexne o všetkých rizikách v danej oblasti a nie od každého prevádzkovateľa osobitne. V takomto prípade môže okresný úrad prevziať povinnosť aktívneho informovania dotknutej verejnosti sám, pričom určí rozsah podkladov, ktoré mu jednotliví prevádzkovatelia musia na tento účel poskytnúť. Tento spôsob je prehľadnejší aj z dôvodu informovania dotknutej verejnosti o určitých komplexných rizikách a opatreniach uvedených v pláne ochrany obyvateľstva.

V takomto prípade povinnosť pasívneho sprístupňovania informácií verejnosti (podľa bodu 2 vyššie) má

a) okresný úrad, pokiaľ ide o ním pripravenú a poskytnutú informáciu dotknutej verejnosti,

b) jednotliví prevádzkovatelia, pokiaľ ide o príslušné informácie týkajúce sa ich podnikov.

V tejto metodickkej príručke na lepšie pochopenie problematiky uvedieme nielen princípy, povinnosti a podrobnosti vyplývajúce zo zákona a návrhu vyhlášky MŽP SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov (ďalej v tejto časti len „vyhláška“) – čo je vlastne transpozíciou princípov podľa Smernice Rady č. 96/82/ES o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií zahŕňajúcich nebezpečné látky (Smernica Seveso II) – ale aj niektoré princípy a podrobnosti vyplývajúce z ďalších medzinárodných dokumentov, najmä z

1. Dohovoru EHK OSN o cezhraničných vplyvoch priemyselných havárií (tzv. Helsinský dohovor),
2. Dohovoru EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti (tzv. Aarhuský dohovor),
3. Rozhodnutia-Odporúčania Rady OECD č. C (88) 85 (Final) o poskytovaní informácií verejnosti a účasti verejnosti v rozhodovacom procese, vzťahujúcom sa na prevenciu a zdoľávanie havárií s výskytom nebezpečných látok,
4. Smernice Rady č. 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (Smernica IPPC).

3.2.1 Príprava informácie

Podľa § 7 návrhu vyhlášky pri príprave informácie pre verejnosť

a) **prevádzkovateľ** vychádza najmä z

1. hodnotenia rizika závažných priemyselných havárií – pozri prvú časť tejto metodickej príručky,
2. oznámenia – pozri Metodický pokyn MŽP SR pre postup pri zaraďovaní podnikov a spracovanie oznámenia podľa zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov,
3. programu prevencie závažných priemyselných havárií a z bezpečnostného riadiaceho systému – pozri druhú časť tejto metodickej príručky,
4. havarijného plánu – pozri § 18 zákona a návrh vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch,

5. bezpečnostnej správy – pozri § 9 zákona a návrh vyhlášky MŽP SR o bezpečnostnej správe,
6. podkladov pre plán ochrany obyvateľstva – pozri § 19 zákona,
7. ďalšej prevádzkovej dokumentácie (podľa potreby);

b) **okresný úrad** vychádza najmä z

1. podkladov, ktoré si vyžiadal od jednotlivých prevádzkovateľov podľa § 22 ods. 3 zákona,
2. príslušných častí plánu ochrany obyvateľstva – pozri najmä
  - zákon NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
  - vyhlášku MV SR č. 300/1996 Z.z. o zabezpečení ochrany obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulácii s nebezpečnými škodlivinami v znení vyhlášky č. 347/1998 Z.z.,
3. ďalších poznatkov zo svojej úradnej činnosti (z povolovacej a kontrolnej činnosti, z vydávania súhlasu k bezpečnostnej správe, zo správ z vyšetrovania závažných priemyselných havárií atď.).

V oboch okruhoch prípadov však treba vychádzať z princípu, aby

- a) informácia bola formulovaná podľa možnosti stručne, zrozumiteľným a ľahko zapamätateľným spôsobom,
- b) sa pri príprave informácie zohľadňovali reálne podmienky a okolnosti nielen v samotnom podniku, ale aj v jeho okolí – napríklad
  1. osídlenie vrátane prípadného členenia z hľadiska citlivých skupín obyvateľstva, jeho mobility (napr. škôlky, školy, domovy dôchodcov, nemocnice a pod.), miest zhromažďovania sa značného počtu osôb (napr. štadióny, železničné, autobusové a iné stanice a zastávky, rekreačné zóny, domy kultúry, divadlá, kiná a pod.),
  2. dôležité zariadenia infraštruktúry, vrátane dopravy, spojenia, zásobovania energiami, vodou a pod.,
  3. zraniteľnosť, resp. osobitná ochrana životného prostredia v okolí podniku,
  4. rozsah a charakter dotknutej verejnosti a zóny ohrozenia pri jednotlivých scenároch reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií a jej vybavenosť, resp. pripravenosť na plnenie opatrení a správanie sa spôsobom ustanoveným (navrhovaným, odporúčaným) v informácii,

5. v primeranom rozsahu aj možnosť vplyvu vonkajších faktorov na vznik a priebeh závažnej priemyselnej havárie.

Pri príprave informácie treba preto vychádzať z „technicko-pragmatického“ prístupu, t.j. zväžiť

- a) jednak potrebné technické opatrenia na ochranu obyvateľstva, životného prostredia a pod., pre konkrétny reprezentatívny druh havárie,
- b) jednak adekvátnosť, resp. realnosť týchto technických opatrení s ohľadom na skutočnú situáciu v okolí podniku.

Poznámka: Napríklad časťou štandardnej informácie vzťahujúcej sa k hypotetickej závažnej priemyselnej havárii často býva inštrukcia ostať vnútri svojho obydli, zbytočne nepreťažovať telefónne linky, očakávať ďalšie pokyny na určitej vlnovej dĺžke v rádiu, na TV kanále starostu a pod.

Táto spravidla správna inštrukcia však môže byť kontraproduktívna, resp. dokonca vyložene nebezpečná a nesprávna, ak sa napríklad

- a) nevztiahne skutočne iba na tie druhy havárií, ktoré nevyžadujú okamžitú evakuáciu (z hľadiska možných účinkov tlakovej vlny, toxických účinkov, požiaru a pod.),
- b) nezváži reálna možnosť utesnenia príslušných obydli a pod. pred účinkami škodlivých koncentrácií zdraviu škodlivých látok, resp. nevylúči možnosť vzniku výbušnej koncentrácie v blízkosti týchto obydli a pod.,
- c) nezváži realnosť a zabezpečenosť podávania informácií dotknutej verejnosti uvedeným spôsobom (zodpovednosť a postup na spoľahlivé a včasné podávanie informácií rádiom, kanálom starostu a pod., aká je reálna možnosť príjmu týchto pokynov v prípade nutného vypnutia elektrickej energie atď.).

Vyššie uvedené skutočnosti netreba chápať, ako protiklad k požiadavke stručnosti a zrozumiteľnosti informácie. Uvádzame ich tu preto, aby sa pri vypracúvaní informácie pre dotknutú verejnosť vychádzalo skutočne z čo možno najkomplexnejšieho posúdenia možných rizík a ich riadenia nielen v podniku ale aj v jeho okolí, a aby sa vylúčil paušálny a rutinný spôsob a postup pri vypracúvaní tejto informácie.

Na druhej strane však informácia nemá byť zbytočne komplikovaná, obsahujúca množstvo variantov, alternatív, opatrení, postupov atď.

V oboch okruhoch prípadov (t.j. či informáciu pripravuje prevádzkovateľ alebo okresný úrad) by sa mali zohľadňovať (a prípadne aj kriticky preveriť ich adekvátnosť) aj príslušné systémy varovania, evakuácie a pod. podľa predpisov o civilnej ochrane

obyvateľstva (pozri napr. § 13 až 16 zákona o civilnej ochrane obyvateľstva a príslušné vykonávacie predpisy), aby sa vylúčila zbytočná a nebezpečná dvojkol'ajnosť, kompetenčné konflikty atď.

Pri určovaní rozsahu dotknutého územia a dotknutej verejnosti by sa malo vychádzať predovšetkým z určených (vypočítaných a pod.) zón ohrozenia pre do úvahy prichádzajúce scenáre reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií.

Treba tiež zvážiť, či niektoré skupiny osôb verejnosti (v školách, nemocniciach, domovoch dôchodcov a pod.) nevyžadujú osobitné, resp. primerane modifikované opatrenia atď.

Rovnako treba zvážiť potrebu a formu dialógu s verejnosťou, resp. jej prípadného zapojenia (resp. jej zástupcov) do prípravy a aktualizácie informácie a najmä v nej uvedených opatrení – i v nadväznosti na jej účasť pri vypracúvaní a precvičovaní plánov ochrany obyvateľstva, na jej účasť podľa osobitných predpisov v procese EIA, v procese posudzovania rozvojových koncepcií a politík (proces SEA), pri povoľovaní podnikov a zariadení a ich zmien, pri územnom plánovaní a pod., ako aj v nadväznosti na povinnú externú komunikáciu podniku s certifikovaným systémom EMS, resp. s registráciou v EMAS atď. Obdobne tak pokiaľ ide o ďalšie zainteresované strany (príslušné orgány, obec a pod.).

3.2.2 Spôsob (forma) informovania verejnosti – šírenia informácie pre dotknutú verejnosť

Existuje množstvo spôsobov, ako distribuovať informáciu pre dotknutú verejnosť, napríklad

- a) osobným doručením („od dverí k dverám“),
- b) doručenie poštou,
- c) oznámením všeobecnej informácie a zorganizovaním verejných stretnutí s verejnosťou a ďalšími zainteresovanými stranami spojených s podrobným oboznámením a prediskutovaním informácie a navrhovaných opatrení,
- d) príprava a distribúcia osobitných brožúr, novinových článkov, televíznych šotov,
- e) organizovaním dní otvorených dverí,

- f) trvalým uverejnením na internetovej stránke podniku, okresného úradu, obecného úradu a pod.

Zákon nepredpisuje konkrétnu formu informovania dotknutej verejnosti; ustanovuje iba, že sa tak má stať **„v mieste obvyklým spôsobom“**. Spravidla pôjde o kombináciu vyššie uvedených foriem, a to dokonca i s použitím určitého špecifického spôsobu informovania pre jednotlivé skupiny dotknutej verejnosti – napríklad osobné doručenie (od dverí k dverám) vrátane prípadného osobného pohovoru s potenciálne najviac ohrozenou (resp. najviac citlivou, najmenej mobilnou a pod.) časťou dotknutej verejnosti.

Pri interpretácii pojmu „v mieste obvyklý spôsob“ sa bude prihliadať aj na zaužívaný spôsob a formu informovania verejnosti obcou a na ďalšie úlohy vyplývajúce pre obec z § 15 [najmä odseku 1 písm. a) až k)] zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

Takýto výklad vyplýva aj z § 8 ods. 2 návrhu vyhlášky, podľa ktorého na splnenie povinnosti podľa § 22 ods. 1 a 3 („aktívneho informovania verejnosti v mieste obvyklým spôsobom“) prevádzkovateľ alebo okresný úrad predmetnú informáciu pre dotknutú verejnosť

- a) vhodným spôsobom zverejní (odkaz na § 4 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z.z.) a zároveň ju
- b) zašle príslušnej obci so žiadosťou o zabezpečenie aktívneho informovania dotknutej verejnosti v mieste obvyklým spôsobom a dohodne s ňou potrebnú súčinnosť.

- Poznámka:** 1. Či aktívne informovanie dotknutej verejnosti bude zabezpečovať prevádzkovateľ alebo okresný úrad, záleží od toho, či okresný úrad bude postupovať podľa ustanovenia § 22 ods. 3 zákona alebo nie. Ak tak neurobí, prvotnú povinnosť informovania dotknutej verejnosti má prevádzkovateľ (pozri § 22 ods. 1 zákona).
2. Podľa § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 211/2000 Z.z. je
- a) **zverejnenou informáciou** informácia, ktorú môže každý opakovane vyhľadávať a získať, najmä informácia publikovaná v tlači alebo vydaná na inom hmotnom nosiči dát umožňujúcom zápis a uchovanie informácie, alebo vystavená na úradnej tabuli s možnosťou voľného prístupu, alebo sprístupnená pomocou zariadenia umožňujúceho hromadný prístup, alebo umiestnená vo verejnej knižnici;
  - b) **hromadným prístupom k informáciám** prístup neobmedzeného okruhu žiadateľov pomocou telekomunikačného zariadenia, najmä prostredníctvom siete internetu.

3.2.3 Prehodnotenie, aktualizácia a opätovné zverejnenie informácie pre dotknutú verejnosť

Podľa § 22 ods. 5 zákona sa informácia pre dotknutú verejnosť musí

- a) prehodnotiť a podľa potreby aktualizovať a
  - b) opätovne zverejniť v aktualizovanej forme,
- najmenej raz za tri roky, ako aj po každej závažnej zmene podmienok, za ktorých bola vypracovaná a zverejnená.

V prípade, že v príslušnom období

- a) nedošlo k závažnej zmene podmienok, za ktorých bola informácia vypracovaná a zverejnená, ani
  - b) nevyplývala z výsledkov jej pravidelného prehodnotenia potreba jej aktualizácie,
- musí byť informácia (pôvodná) opätovne zverejnená najmenej raz za päť rokov.

Poznámka: Tento prípad bude v praxi prichádzať do úvahy iba v celkom výnimočných prípadoch, pretože zmeny, ktoré prináša reálny život, ako aj nové skúsenosti a poznatky určite prinesú potrebu aktualizácie (a to prípadne i niekoľkonásobnej) pôvodnej informácie.

Ako vyplýva z predchádzajúcich kapitol tejto časti, ak má informácia pre dotknutú verejnosť plniť svoju úlohu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií, pripravenosti na ich efektívne zdolávanie a na obmedzovanie ich následkov, musí byť vypracovaná a udržiavaná tak, aby čo najúplnejšie a čo najadekvátnejšie reflektovala reálne skutočnosti a riziká.

Preto je potrebné zabezpečiť jej sústavné prehodnocovanie a potrebnú aktualizáciu. Zákon, ani vyhláška neustanovujú postup, rozsah a presné intervaly tohto prehodnocovania a prípadnej aktualizácie. Ustanovujú iba maximálne lehoty, resp. prípady, kedy sa tak musí stať bez ohľadu na ďalšie okolnosti.

V praxi budú rozsah a intervaly prehodnocovania informácie závisieť od konkrétnych okolností a budú sa meniť i u toho istého podniku, a to

- a) tak s ohľadom na kvalitu a adekvátnosť pôvodnej informácie,
- b) ako aj s ohľadom na zmenu podmienok vo vlastnom podniku i v jeho okolí, zmenu poznatkov a skúseností (napríklad získaných zo správ a informácií z príhodivších sa závažných priemyselných havárií a skoro nehôd, z nových poznatkov o nebezpečných

vlastnostiach vybraných nebezpečných látok používaných v podniku, upraveného výpočtu zón ohrozenia a pod.).

Princípy pre postup prehodnocovania a aktualizácie informácie by mali vyplývať tiež z bezpečnostného riadiaceho systému podniku - pozri napr. kapitoly 2.3.2 a 2.3.5 v druhej časti tejto metodologickej príručky.

Pri prehodnocovaní aktuálnosti a adekvátnosti informácie by sa mali brať do úvahy najmä

a) poznatky a skúsenosti získané z

1. komunikácie s verejnosťou a ďalšími zainteresovanými stranami (otázky, pripomienky, žiadosti o ďalšie informácie),
2. pochôdzkovej a kontrolnej činnosti v okolí podniku, vrátane overovania reálnej splniteľnosti (resp. pripravenosti na reálne plnenie) opatrení uvedených v informácii, napríklad
  - stav objektov (obydlí a pod.) na ukrytie obyvateľstva, hospodárskych zvierat a pod. (umiestnenie, vybavenie, odolnosť a pod.),
  - adekvátnosť opatrení a obmedzení s ohľadom na prevádzku ďalších podnikov v okolí, fungovanie infraštruktúry a pod.,
3. precvičovania, prehodnocovania a aktualizácie havarijného plánu a plánu ochrany obyvateľstva,
4. vypracovania alebo aktualizácie bezpečnostnej správy,
5. hodnotenia rizika,

b) zmeny podmienok v podniku (zmeny vo výrobe, v technológii, doprave, skladovaní, zmeny v množstve, umiestnení, druhu a charakteristikách vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku),

c) zmeny vonkajších podmienok v okolí podniku (územný rozvoj, zmeny v infraštruktúre, v umiestnení a rizikovosti susedných podnikov a zariadení, vyhlásenie chránených území a pod.),

d) postupná realizácia opatrení (v rámci podniku alebo mimo neho) na zmiernenie rizika závažnej priemyselnej havárie.

Postup pri prehodnocovaní a prípadnej aktualizácii informácie pre dotknutú verejnosť by mal byť obdobný ako pri jej pôvodnom vypracovaní.

Je prirodzené, že aktualizovaná informácia by mala byť jednoznačne identifikovateľná a mala by obsahovať potrebné údaje o neplatnosti, či neaktuálnosti príslušných častí (alebo celej) pôvodnej informácie. Jej šírenie by malo byť zabezpečené obdobným spôsobom ako šírenie pôvodnej informácie.

3.2.4 Náležitosti (obsah) informácie pre dotknutú verejnosť

Ako sme už uviedli v kapitole 3.1 tejto časti, v zmysle § 22 ods. 1 a 3 má prevádzkovateľ (resp. okresný úrad) povinnosť aktívnou formou informovať dotknutú verejnosť o

- a) charaktere činnosti podniku,
- b) možných rizikách (vzniku závažnej priemyselnej havárie a o jej účinkoch z hľadiska možného ohrozenia života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku), ako aj o opatreniach na ich zníženie,
- c) požadovanom správaní sa dotknutej verejnosti v prípade závažnej priemyselnej havárie.

Podrobnejšie náležitosti (obsah) tejto informácie sa (v súlade s čl. 13 ods. 1 a Prílohou V Smernice Seveso II, ako aj čl. 9 a Prílohou V a VIII Helsinského dohovoru) ustanovujú v prílohe č. 2 návrhu vyhlášky.

Ide najmä o tieto náležitosti (údaje):

1. Názov (obchodné meno) a adresa prevádzkovateľa, názov a umiestnenie podniku (v prípade poskytovania informácie podľa § 22 ods. 3 zákona aj názov a adresa okresného úradu)

Potrebné je uviesť najmä

- a) oficiálny názov (obchodné meno) a adresu prevádzkovateľa, prípadne aj registrovanú adresu materskej spoločnosti (národnej či nadnárodnej),
- b) oficiálny názov podniku (prípadne i jeho miestny názov) a jednoznačné priestorové umiestnenie podniku, ktorého sa uvedená informácia týka. Toto je dôležité najmä v prípadoch, ak sa v danom území nachádza

1. viacero prevádzkovateľov, resp.

2. viacero podnikov alebo zariadení toho istého prevádzkovateľa (prípadne i nespádajúcich pod režim tohto zákona).

V takýchto prípadoch sa odporúča pripojiť aj polohovú skicu alebo polohový plán.

2. Meno a funkcia osoby, ktorá informáciu poskytuje

Potrebné je uviesť najmä

- a) presné meno, ale predovšetkým funkciu a útvár, osoby, ktorá informáciu poskytuje a je k dispozícii aj pre spätný dotaz, a to vrátane aspoň jedného čísla telefónu, prípadne i faxu, elektronickej pošty a pod.,
- b) prípadne aj meno, funkciu a spojenie na ďalšie osoby, ktoré sú oprávnené poskytovať informácie.

3. Potvrdenie o tom, že podnik podlieha režimu zákona a že oznámenie (§ 5 zákona), resp. aj bezpečnostná správa (§ 9 zákona) boli zaslané príslušnému orgánu

Potrebné je uviesť najmä

- a) presný odkaz na to, že ide o podnik kategórie B, prípadne, že informačná povinnosť vyplynula pre prevádzkovateľa z rozhodnutia krajského úradu podľa § 4 ods. 6 zákona (uviesť číslo a dátum vydania tohto rozhodnutia a orgánu, ktorý ho vydal),
- b) presný názov orgánu (okresného úradu), ktorému bolo zaslané oznámenie o zaradení podniku a bezpečnostná správa,

Poznámka: S ohľadom na lehoty podľa § 9 ods. 10 a § 31 zákona prichádza údaj o zaslaní bezpečnostnej správy okresnému úradu v prvej informácii pre dotknutú verejnosť do úvahy iba u nových podnikov. U existujúcich podnikov sa spravidla uvedie v prvej informácii pre dotknutú verejnosť iba odkaz na zaslanie oznámenia o zaradení podniku (okresnému úradu); odkaz na zaslanie bezpečnostnej správy okresnému úradu sa uvedie až pri aktualizácii tejto informácie – porovnaj kapitolu 2.3.3 tejto časti.

- c) že bolo vykonané hodnotenie rizika (podľa § 6 zákona a vyhlášky MŽP SR o hodnotení rizika závažných priemyselných havárií),
- d) že bol vypracovaný (vnútro podnikový) havarijný plán a boli poskytnuté potrebné údaje pre plán ochrany obyvateľstva - pozri body 9 a 10 nižšie.

4. Jednoduché všeobecne zrozumiteľné vysvetlenie činností vykonávaných v podniku

Potrebné je uviesť najmä

- a) všeobecné údaje o druhu a činnosti podniku, vrátane stručnej charakteristiky hlavných prevádzkových postupov, výrobkov a pod. Prípadne môžu byť určité podrobnejšie údaje pripravené aj pre telefonické dotazy (uviesť č. telefónu),
- b) prípadne schematický náčrt opisujúci hlavné činnosti podniku.

Poznámka: Pojem „všeobecné údaje“ nemožno chápať ako opak pojmu „technické údaje“ a pod. Ide skôr o upustenie od zbytočných podrobností a technickej zložitosti opisu procesov, činností a pod. Na druhej strane nemožno pod týmto pojmom chápať a považovať za dostatočný „všeobecný údaj“, že ide o petrochemický podnik, resp. o rafinériu a pod., bez bližšieho vymedzenia činnosti výrobkov atď.

5. Všeobecné názvy, podľa potreby aj klasifikácia vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku s uvedením ich základných nebezpečných vlastností

Potrebné je uviesť najmä

- a) chemické i bežné (prípadne i obchodné) názvy vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku, ktoré by mohli spôsobiť závažnú priemyselnú haváriu buď samy osebe alebo v súčinnosti s inými látkami alebo prípravkami, a ich klasifikácia,
- b) základné nebezpečné vlastnosti vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku,
- c) v prípade vybraných nebezpečných látok podľa tabuľky II prílohy č. 1 zákona uvedenie kategórie ich nebezpečných vlastností

- Poznámka:**
1. V prípade väčšieho množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku, môžu byť najnebezpečnejšie z nich, resp. podľa množstva najvýznamnejšie z nich uvedené osobitne, zvýraznene a pod.
  2. Údaje o základných nebezpečných vlastnostiach z hľadiska možného ohrozenia života a zdravia ľudí alebo životného prostredia môžu byť podľa potreby doplnené vhodnými piktogramami a pod.
  3. **Prítomnosťou vybranej nebezpečnej látky v podniku** sa rozumie jej skutočná alebo predpokladaná (projektovaná) prítomnosť v podniku vrátane takej vybranej nebezpečnej látky, ktorá môže vzniknúť v prípade straty kontroly nad chemickým procesom alebo v prípade závažnej priemyselnej havárie – pozri § 2 písm. g) zákona.
  4. Podľa potreby, najmä z dôvodu obmedzenia enormného nárastu (zahltienia) údajov o vybraných nebezpečných látkach v informácii pre dotknutú verejnosť, možno v tejto informácii odkázať na možnosť získania podrobnejších informácií - podľa bodu 11 nižšie.

6. Všeobecné informácie týkajúce sa charakteru nebezpečenstva závažných priemyselných havárií, vrátane ich možných účinkov na ľudí a životné prostredie

Potrebné je uviesť najmä

- a) informácie o nebezpečenstvách závažných priemyselných havárií vyplývajúcich z činností vykonávaných v podniku (i so zohľadnením možných vonkajších iniciačných udalostí) – požiar, výbuch, únik toxických alebo nedýchateľných plynov,
- b) možných následkov na ľudí, životné prostredie a majetok - napr. tepelné žiarenie, rozlet úlomkov a trosiek, účinky tlakovej (pretlakovej či podtlakovej) vlny, znečistenie ovzdušia, vody alebo pôdy, prípadne i s uvedením rozsahu zasiahnutého priestoru (zón ohrozenia), veľkosti následkov a pod.

Poznámka: Tieto informácie majú byť vypracované podľa scenárov reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií (resp. i niektorých zo súborov scenárov k reprezentatívnym druhom) s účinkami presahujúcimi hranice podniku.

7. Vhodné informácie o tom, ako bude dotknutá verejnosť alebo jednotlivé dotknuté osoby v prípade závažnej priemyselnej havárie varované a priebežne informované

Potrebné je uviesť najmä

- a) kto je určený a zodpovedný za varovanie a vydávanie ďalších pokynov,
- b) aké prostriedky na výstrahu a varovanie sú k dispozícii – varovné systémy, sirény a iné zariadenia, rádio, telefón a ostatné médiá, napr. policajné megafóny. Tieto informácie by mali byť uvedené presne vrátane
  1. druhu prostriedkov na výstrahu a varovanie,
  2. významu jednotlivých signálov,
  3. rezervovaných rádiových frekvencií (TV kanálov a pod.),
  4. osobitných telefónnych čísiel,
- c) aké postupy, školenia a cvičenia sa predpokladajú, aby sa zabezpečil riadny výkon poskytovania informácií príslušným personálom pre prípad vzniku závažnej priemyselnej havárie,
- d) aké postupy školenia (informovania) a cvičenia sa predpokladajú, aby verejnosť poznala signály a rozumela správam,
- e) aké boli vytvorené spôsoby a prostriedky na identifikáciu a uspokojenie možných potrieb komunikácie s verejnosťou a zároveň neboli preťažené siete.

8. Vhodné informácie o tom, ako sa má dotknutá verejnosť správať v prípade závažnej priemyselnej havárie

Potrebné je uviesť najmä

- a) potrebné a odporúčané správanie dotknutej verejnosti,
- b) potrebný stav jej pripravenosti a
- c) jej informačné potreby,

a to osobitne pre každý scenár reprezentatívneho druhu závažnej priemyselnej havárie (resp. i príslušné scenáre zo súborov scenárov k scenárom reprezentatívnych druhov), ktorej účinky presiahnu hranice podniku.

Poznámka: Potrebné sú pokiaľ možno jednoznačné a adekvátne údaje o pravidlách správania sa v nebezpečnej situácii, najmä

- správanie sa v bytoch, napr. uzavretie prípadne i utesnenie okien a ďalších otvorov, nepoužívanie otvoreného ohňa a ventilácie, ukrytie prípadných cudzích osôb nachádzajúcich sa v blízkosti, obmedzenie používania telefónov z hľadiska zbytočného neblokovania liniek, sledovanie hlásení na určenom kanále (frekvencii) v rádiu, televízii a pod.,
- obmedzenie pohybu mimo obydli, a to aj z hľadiska neblokovania komunikácií,
- chovanie sa pri evakuácii (vrátane ubezpečenia o ochrane majetku - strážna služba a pod.),
- možnosť konzultácie s lekárom, resp. poskytnutia zdravotnej pomoci,
- opatrenia na zabránenie paniky.

Presné znenie týchto informácií by malo vychádzať z plánu ochrany obyvateľstva, resp. prinajmenšom musí byť odsúhlasené s príslušnými orgánmi, ktoré zabezpečujú ochranu obyvateľstva pri veľkých haváriách (pozri predpisy o civilnej ochrane obyvateľstva).

9. Prehlásenie, že prevádzkovateľ urobil vhodné opatrenia na úseku prevencie závažných priemyselných havárií, ako aj na úseku pripravenosti na ich zdolávanie obmedzenie ich následkov

Potrebné je uviesť najmä

- a) postavenie osoby zodpovednej za vnútropodnikové opatrenia,
- b) postavenie osoby zodpovednej za spojenie (spoluprácu, koordináciu) s havarijnými službami,
- c) identifikácia havarijných služieb, s ktorými bolo vytvorené spojenie,
- d) prípadne tiež stručný sumár alebo opis vnútropodnikových opatrení (prostriedkov, postupov a pod.) na zdolanie závažnej priemyselnej havárie a obmedzenie jej následkov.

Poznámka: 1. Toto prehlásenie by malo byť podpísané zodpovednou osobou z vrcholového vedenia podniku.

2. Vhodné je uviesť

- a) niektoré konkrétne bezpečnostné opatrenia (záchytné vane, ochranné valy, automatické zariadenia na hlásenie, resp. i korekciu nebezpečných stavov, vhodne vybavený a vycvičený personál vrátane záchranej služby),
- b) vypracovaný a otestovaný VHP vrátane disponibility príslušných prostriedkov a zariadení,
- c) zabezpečenie spoľahlivého spojenia a súčinnosti s príslušnými orgánmi a externými havarijnými službami.

10. Odkaz na plán ochrany obyvateľstva

Potrebné je uviesť najmä

- a) existenciu plánu ochrany obyvateľstva vrátane názvu orgánu, ktorý ho schválil,
- b) postavenie osoby, resp. názov orgánu zodpovedného za plán ochrany obyvateľstva a jeho uplatnenie v prípade závažnej priemyselnej havárie,
- c) vzájomná nadväznosť, resp. kompatibilita havarijného plánu a plánu ochrany obyvateľstva,
- d) obdobné údaje ako podľa bodu 9 písm. b) až d), avšak vo vzťahu k plánu ochrany obyvateľstva,
- e) informácia o spôsobe informovania príslušných orgánov v prípade závažnej priemyselnej havárie.

11. Údaje o tom, kde možno získať ďalšie, resp. podrobnejšie informácie

Potrebné je uviesť najmä

- a) kde sa nachádzajú ďalšie (podrobnejšie) informácie a identifikácia osoby, resp. osôb, ktoré sú ich oprávnené poskytovať,
- b) za akých podmienok sa tieto ďalšie informácie poskytujú – pozri k tomu tiež kapitolu 3.2.5 tejto časti.

3.2.5 Sprístupňovanie informácií na požiadanie (pasívna forma sprístupňovania)

Podľa § 22 ods. 2 zákona je prevádzkovateľ podniku kategórie B povinný zabezpečiť trvalú prístupnosť pre **verejnost'** (nielen dotknutú)

- a) informácií uvedených v § 22 ods. 1 (t.j. v kapitole 3.2.4 tejto časti diela), ako aj
- b) aktualizovaného súpisu vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku.

Inými slovami povedané, povinnosť prevádzkovateľa informovať o

- a) charaktere činnosti podniku,
- b) možných rizikách (vzniku závažnej priemyselnej havárie a o jej účinkoch z hľadiska možného ohrozenia života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku), ako aj o opatreniach na ich zníženie,
- c) požadovanom správaní sa dotknutej verejnosti v prípade závažnej priemyselnej havárie, sa vzťahuje na celú verejnosť, nielen dotknutú verejnosť, avšak voči
  1. dotknutej verejnosti ide o povinnosť použitia **aktívnej** formy informovania,
  2. ostatnej verejnosti ide iba o povinnosť použitia **pasívnej** formy informovania.

Je prirodzené, že prevádzkovateľ na požiadanie môže poskytnúť (okrem ním spracovanej informácie podľa § 22 ods. 1 alebo podkladov pre okresný úrad podľa § 22 ods. 3 zákona) aj ďalšie informácie, a to

- a) podrobnejšie údaje alebo vysvetlenia k údajom uvedeným v informácii pre dotknutú verejnosť – najmä ak sa na to táto informácia odvoláva,
- b) príslušné údaje, prípadne vysvetlenia z aktualizovaného súpisu vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku – podľa § 9 ods. 2 návrhu vyhlášky prevádzkovateľ nie je však povinný poskytnúť podrobnejšie údaje o vlastnostiach vybraných nebezpečných látok nad rámec údajov uvedených v karte bezpečnostných údajov (podľa § 27 zákona č. 163/2001 Z.z. o chemických látkach a chemických prípravkoch),
- c) dobrovoľne tiež akékoľvek iné údaje, prípadne iba určitým vybratým subjektom – bezplatne či za úplatu.

V prípade, že povinnosť informovania dotknutej verejnosti plnil podľa § 22 ods. 3 zákona okresný úrad, vzťahuje sa naňho obdobne pasívna oznamovacia povinnosť voči verejnosti. V tomto prípade sa však bude postupovať podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).

3.2.6 Ochrana niektorých informácií

Podľa § 22 ods. 6 a 7 zákona prevádzkovateľ môže

- a) v bezpečnostnej správe alebo v iných dokumentoch poskytnutých podľa tohto zákona príslušnému orgánu (§ 26) označiť niektoré z ich častí alebo údajov, zachovanie mlčanlivosti o ktorých je potrebné z dôvodov ochrany obchodného a priemyselného tajomstva vrátane duševného vlastníctva, osobných údajov, verejnej bezpečnosti alebo národnej obrany,
- b) so súhlasom okresného úradu zaslať jemu alebo inej povinnej osobe (podľa § 2 zákona o slobode informácií) upravenú bezpečnostnú správu neobsahujúcu údaje, ktoré sa nemajú sprístupniť z dôvodov uvedených v písmene a).

V takomto prípade okresný úrad môže v súlade s § 8 až 12 zákona o slobode informácií odmietnuť, resp. obmedziť sprístupnenie príslušnej informácie.

Z rovnakých dôvodov môže odmietnuť poskytnutie informácie aj prevádzkovateľ – hoci v tomto prípade sa nepostupuje podľa zákona o slobode informácií, ale podľa tohto zákona.

3.3 Zabezpečenie účasti verejnosti na niektorých rozhodovacích procesoch

Podľa čl. 13 ods. 5 Smernice Seveso II musí mať verejnosť (nielen dotknutá) možnosť vyjadriť svoj názor v prípade plánovania (navrhovania)

- a) výstavby nového podniku (kategórie B),
- b) takej modifikácie existujúceho podniku (kategórie A i kategórie B), ktorá by mohla mať významný vplyv na nebezpečenstvo veľkej havárie (závažnej priemyselnej havárie) - porovnaj čl. 10 cit. Smernice,
- c) výstavby iných objektov v okolí existujúcich podnikov (kategórie A i kategórie B).

Z cit. smernice pritom jednoznačne nevyplýva, v ktorej fáze povoľovacieho procesu má byť zabezpečená horeuvedená možnosť (právo) verejnosti. Čiže toto právo môže byť zabezpečené i účasťou verejnosti v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností

[písmeno a) a b)] na životné prostredie – proces EIA. Rozsah tejto účasti verejnosti závisí od národnej právnej úpravy.

Podstatne konkrétnejšie a širšie upravuje účasť verejnosti na týchto rozhodovacích procesoch napríklad

- a) Smernica IPPC, ale predovšetkým
- b) druhý a tretí pilier Aarhuského dohovoru.

Tieto princípy však zatiaľ neboli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Zákon preto v § 22 ods. 8 v prípade účasti verejnosti na rozhodovacích procesoch odkazuje na osobitné predpisy, a to najmä na

- a) zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov,
- b) zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení zákona č. 391/2000 Z.z.

Poznámka: Podrobnejší opis tejto oblasti presahuje rámec tejto metodologickej príručky.

3.4 Informovanie a účasť verejnosti v prípade predpokladaných značne nepriaznivých vplyvov závažnej priemyselnej havárie presahujúcej štátne hranice

Obdobné právo na informovanie a účasť na rozhodovacích procesoch má mať, podľa Smernice Seveso II, Helsinského dohovoru, Aarhuského dohovoru i príslušných predpisov OECD, aj verejnosť cudzieho štátu, ktorého územie môže byť dotknuté značne nepriaznivými vplyvmi závažnej priemyselnej havárie (Dotknutej strany) vzniknutej na území iného štátu (Strany pôvodu), t.j. v tomto prípade na území Slovenskej republiky.

Zákon v § 23 odkazuje na platnosť osobitných predpisov uvedených v poznámke pod čiarou k odkazu 41, pričom sa predpokladá, že na upresnenie tohto práva verejnosti cudzieho štátu sa uzavrujú príslušné bilaterálne alebo multilaterálne zmluvy, a to na princípe vzájomnosti a rovnosti.

4. časť

**PLÁNOVANIE, VYKONÁVANIE A VYHODNOCOVANIE
INŠPEKČNEJ A INEJ KONTROLNEJ ČINNOSTI V PODNIKOKH
PODLIEHAJÚCICH REŽIMU ZÁKONA O PREVENCII
ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ
A O DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV**

4. PLÁNOVANIE, VYKONÁVANIE A VYHODNOCOVANIE INŠPEKČNEJ A INEJ KONTROLNEJ ČINNOSTI V PODNIKOCH PODLIEHAJÚCICH REŽIMU ZÁKONA O PREVENCIÍ ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ A O DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV

4.1 Úvod

Jednou z novínok právnej úpravy podľa Smernice Seveso II oproti pôvodnej Smernici Seveso je podstatné posilnenie požiadaviek na systematické a pravidelné vykonávanie inšpekčnej alebo inej kontrolnej činnosti príslušnými orgánmi v tzv. Seveso podnikoch. Tejto oblasti venuje Smernica Seveso II osobitný článok (čl. 18), ale na túto oblasť sa v primeranom rozsahu vzťahujú aj ďalšie ustanovenia uvedenej smernice, napr. čl. 9 ods. 4, čl. 10, čl. 11 ods. 4, čl. 14 ods. 2 a čl. 17.

Podľa čl. 18 ods. 1 cit. smernice členské štáty zabezpečia, aby kompetentné orgány zorganizovali

- a) systém inšpekcí alebo
  - b) systém iných kontrolných opatrení (ktorý však musí byť prinajmenšom taký účinný ako systém inšpekcí),
- vhodných pre príslušný typ podniku – ustanovujú sa tiež štyri základné okruhy, ktoré by sa mali pri tejto činnosti sledovať (preverovať).

Základným účelom systému inšpekcí, resp. iných kontrolných opatrení je pravidelná a systematická kontrola, či sú podniky prevádzkované spôsobom, ktorý smernica predpokladá, t.j.

- a) či je dosiahnutá vysoká úroveň ochrany ľudí a životného prostredia a
- b) či sú vytvorené podmienky na udržiavanie tejto úrovne.

Túto oblasť upravuje predovšetkým § 27, § 26 a § 3 zákona. Z dôvodov umožnenia použitia (aj v iných zákonoch zaužívanej) legislatívnej skratky „inšpekcia“ pre Slovenskú inšpekciu životného prostredia sa namiesto slov „inšpekčná činnosť (inšpekcia)“ v zákone

používa pojem „kontrolná činnosť (kontrola)“. Preto budeme tento pojem používať i v tejto časti metodického pokynu.

Z uvedených ustanovení zákona vyplývajú najmä tieto princípy (povinnosti, postupy):

1. Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej „inšpekcia“) a ostatné orgány uvedené v § 26 ods. 1 písm. f) až j) (resp. odseku 8) budú, ako osobitnú súčasť výkonu štátneho dozoru, vykonávať **koordinovaným spôsobom** kontroly v podnikoch, na ktoré sa vzťahuje tento zákon.

Poznámka: 1. Podľa § 27 ods. 1 zákona sa **štátnym dozorum** na úseku prevencie závažných priemyselných havárií zisťuje, ako prevádzkovatelia plnia povinnosti ustanovené týmto zákonom, všeobecne záväznými právnymi predpismi a rozhodnutiami vydanými na ich vykonanie.

2. Podľa § 26 ods. 8 zákona orgány uvedené v odseku 1 písm. f) až j) vykonávajú štátny dozor na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v podnikoch, na ktoré sa vzťahuje tento zákon, v rozsahu svojej pôsobnosti podľa osobitných predpisov (predpisy na úseku požiarnej ochrany, civilnej ochrany obyvateľstva, ochrany zdravia ľudí, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci atď.) využívajúc pritom aj poznatky, ktoré získali podľa tohto zákona; postupujú pritom v súlade s § 27.

2. Koordináciu kontrolnej činnosti podľa bodu 1 zabezpečuje inšpekcia.
3. Ak orgán štátneho dozoru zistí porušenie povinnosti alebo iný nedostatok v činnosti prevádzkovateľa, uloží opatrenia na nápravu. V prípade bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku orgán štátneho dozoru podľa potreby nariadi obmedzenie alebo zastavenie prevádzky podniku alebo jeho časti.
4. Inšpekcia každoročne spracúva a prerokúva s príslušnými orgánmi podľa § 26 ods. 8 zákona plán kontroly podnikov. Tento plán obsahuje najmä názov podniku, zameranie kontroly a termín jej vykonania. Plán kontroly podnikov musí byť spracovaný tak, aby sa takáto koordinovaná kontrola uskutočnila v každom podniku kategórie B najmenej raz za 12 mesiacov a v každom podniku kategórie A najmenej raz za 36 mesiacov.
5. Interval kontrol podľa bodu 4 v podniku kategórie B môže byť v odôvodnených prípadoch predĺžený až na 18 mesiacov, a to s prihliadnutím na
  - a) závery vyplývajúce z hodnotenia rizika a z ďalšej dokumentácie vypracovanej podľa tohto zákona,

- b) skutočnosti zistené pri predchádzajúcich kontrolách v podniku,
  - c) úroveň systému riadenia v podniku.
6. Plán kontroly podnikov schvaľuje Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „ministerstvo“); podľa potreby pritom spolupracuje s Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „ministerstvo vnútra“) a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny“).
7. Predmetom kontroly má byť najmä preverenie, či
- a) prevádzkovateľ je schopný preukázať, že prijal príslušné opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií (§ 3 zákona) s ohľadom na rôzne činnosti vykonávané v podniku,
  - b) údaje a informácie uvedené v bezpečnostnej správe, v havarijnom pláne, v podkladoch na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva alebo v inej správe či dokumentácii prevádzkovateľa (PPZPH, BRS a pod.) adekvátne vyjadrujú podmienky v podniku vrátane možných vonkajších zdrojov rizika,
  - c) prevádzkovateľ je schopný preukázať, že má alebo zabezpečil príslušné prostriedky na zdanie závažnej priemyselnej havárie a obmedzenie jej následkov (§ 20 zákona),
  - d) prevádzkovateľ zabezpečil záchrannú službu (§ 21 zákona),
  - e) je zabezpečená informovanosť verejnosti v súlade s § 22 a 23 zákona.
8. Ak orgán podľa § 26 ods. 8 zákona vykonáva samostatne kontrolu podniku podľa osobitných predpisov (pozri bod 2 poznámky k bodu 1 vyššie), informuje bez zbytočného odkladu inšpekciu o výsledku tejto kontroly a o opatreniach, vrátane prípadných sankcií, uložených podľa osobitných predpisov – zaslaním kópie príslušného protokolu, rozhodnutia a pod.
9. Na výkon kontrolnej činnosti podľa tohto zákona sa primerane vzťahuje § 8 až 13 zákona NR SR č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe.

10. Prevádzkovateľ je povinný

- a) poskytovať príslušným orgánom (§ 26 zákona), ich zamestnancom a povereným osobám potrebnú súčinnosť,
- b) vytvoriť taký systém vedenia dokumentácie a riadenia podniku, aby bol na požiadanie schopný preukázať plnenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona.

4.2 Plánovanie kontrolnej činnosti

Jedným zo základných predpokladov na zabezpečenie systematičnosti, plánovitosti a koordinovanosti kontrol v podnikoch podliehajúcich režimu tohto zákona vykonávaných rôznymi orgánmi je vypracovanie plánu kontroly podnikov.

Zákon (pozri body 4 a 6 v kapitole 4.1 tejto časti) neupravuje podrobnejšie spôsob prípravy a schvaľovania tohto plánu, napríklad, ktorá zložka inšpekcie (ústredie či inšpektoráty) ho spracúva a prerokúva, aký je postup pri tomto spracúvaní a prerokúvaní atď. Odporúčame preto nasledovný postup:

1. S ohľadom na to, že má ísť predovšetkým o koordináciu činnosti prvostupňových orgánov štátneho dozoru, návrh plánu kontroly podnikov by sa mal v prvom rade pripravovať a prerokúvať na úrovni jednotlivých inšpektorátov inšpekcie s ostatnými prvostupňovými orgánmi podľa § 26 ods. 8 zákona. Jeho obsahom by okrem časového harmonogramu mal byť aspoň rámcovo určený tiež predmet (zameranie) kontroly.

Poznámka: Na uľahčenie celkovej koordinácie činnosti (nielen pri plánovaní kontrol) orgánov podľa § 27 ods. 3 zákona by bolo vhodné vytvoriť pracovnú (koordinačnú) skupinu tvorenú zo zástupcov jednotlivých orgánov.

2. Ústredie inšpekcie by sa malo zapájať do prípravy tohto plánu najmä
  - a) v prípade potreby odstránenia určitej nedohody, resp. nedostatočnej spolupráce orgánov podľa bodu 1 – prerokovanie s príslušnými druhostupňovými orgánmi, resp. predloženie problému na riešenie ministerstvu,
  - b) pri príprave jednotného celorepublikového plánu kontrol podnikov – najmä

1. posúdenie, či čiastkové plány kontrol spracované podľa bodu 1 spĺňajú požiadavky tohto zákona (pozri ďalej),
  2. odstránenie prípadných duplícít a nedostatkov,
  3. spracovanie výsledného celorepublikového plánu kontrol podnikov a jeho predloženie na schválenie ministerstvu.
3. Ministerstvo by malo
- a) podľa potreby spolupracovať s ministerstvom vnútra, resp. ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny (a v prípade Hlavného banského úradu tiež s Ministerstvom hospodárstva SR) na riešení prípadných nedohôd, resp. nedostatku spolupráce a pod. podľa bodov 1 a 2,
  - b) posúdiť, či navrhovaný plán kontrol podnikov je reálny a spĺňa požiadavky tohto zákona,
  - c) podľa potreby konzultovať s orgánmi uvedenými v písmene a) niektoré otázky súvisiace s posúdením podľa písmena b),
  - d) schváliť plán kontrol podnikov, ak tento spĺňa požiadavky zákona.
4. Základnou podmienkou na vypracovanie adekvátneho plánu kontrol podnikov je spoľahlivá evidencia podnikov kategórie A i podnikov kategórie B, a to
- a) tak v rámci jednotlivých okresov (pozri § 5 ods. 4 zákona),
  - b) ako aj v rámci celej republiky [pozri § 26 ods. 2 písm. f) zákona].
5. Plán kontroly podnikov má byť vypracovaný tak,
- a) aby zabezpečoval, že všetky podniky kategórie A i kategórie B budú koordinovaným spôsobom skontrolované v intervaloch podľa bodu 4 a 5 kapitoly 4.1 tejto časti,
  - b) aby pre každý podnik zohľadňoval jeho umiestnenie, zaradenie a ďalšie charakteristiky dôležité z hľadiska určenia intervalu (a prípadne aj predmetu) kontrol (pozri subkapitolu 4.2.1 nižšie).
6. Prvý plán kontroly podnikov (pozri § 31 ods. 3 zákona) by mal
- a) vychádzať najmä z oznámení prevádzkovateľov podľa § 5 zákona a z ďalších poznatkov z úradnej činnosti príslušných orgánov,

- b) byť vypracovaný s podrobným harmonogramom na rok 2003 a s výhľadovým harmonogramom na roky 2004 a 2005 tak, aby sa splnila požiadavka podľa bodu 5 vyššie,
- c) každoročne upravovaný s ohľadom na upresnenie zoznamu podnikov, poznatkov o rizikosti a ďalších skutočnostiach dôležitých z hľadiska určovania intervalu kontroly v jednotlivých podnikoch, ako aj s ohľadom na prihodivšie sa závažné priemyselné havárie a iné mimoriadne udalosti, sťažnosti, zistenia z úradnej činnosti príslušných orgánov atď.

7. Koordinovanou kontrolou podniku sa rozumie

- a) spoločná kontrola vykonaná príslušnými orgánmi (§ 27 ods. 3 zákona) v určenom termíne so spoločným výsledným protokolom o tejto kontrole - v odôvodnenom prípade, najmä ak príslušný orgán v rámci koordinovanej kontroly nariadil opatrenia, vrátane zákazu prevádzky zariadenia a pod., podľa osobitných predpisov, sa o príslušnom zistení a opatrení vypracuje čiastkový protokol ako samostatná súčasť (príloha) spoločného protokolu,
- b) kontrola vykonaná príslušnými orgánmi uvedenými v písmene a) samostatne (resp. po skupinách), s vypracovaním samostatných protokolov o kontrole alebo čiastkových protokolov (ktoré budú zahrnuté do spoločného výsledného protokolu), avšak v rozsahu, časovom rozpätí a spôsobom určeným tak, aby boli splnené požiadavky tohto zákona.

8. Plán kontroly podnikov by mal zohľadňovať aj požiadavky na výkon štátneho dozoru v podnikoch podľa osobitných predpisov (predpisy na ochranu životného prostredia, ako aj predpisy uvedené v bode 2 poznámky k bodu 1 kapitoly 4.1 tejto časti) tak, aby sa podľa možnosti predišlo zbytočnej duplicite, resp. zaťažovaniu podnikov, ale aj príslušných orgánov a pod.

Tým však v žiadnom prípade nie je dotknuté právo, resp. potreba príslušného orgánu vykonať kontrolu podniku vyplývajúcu z jeho kompetencie podľa osobitných predpisov.

V takomto prípade však treba postupovať tiež podľa bodu 8 kapitoly 4.1 tejto časti.

9. Odporúčaný harmonogram prípravy plánu kontrol podnikov:

- a) Inšpekcia (ústredie) do 20.novembra bežného roka predloží ministerstvu návrh plánu na nasledujúci kalendárny rok (s výhľadom na ďalšie dva roky).

- b) Ministerstvo vráti schválený plán inšpekcií (ústrediu) do 5. decembra bežného roka.
- c) Ústredie inšpekcie zašle schválený plán do 15. decembra jednotlivým inšpektorátom a príslušným orgánom podľa § 26 ods. 1 písm. f) až j) zákona.

4.2.1 Aspekty pre určenie intervalu kontrol jednotlivých podnikov

Ako vyplýva z princípu uvedeného v bodu 4 a 5 kapitoly 4.1 tejto časti, harmonogram koordinovaných kontrol má byť vypracovaný tak, aby sa takáto kontrola uskutočnila v každom podniku

- a) kategórie B najmenej raz za 12 mesiacov – o možnosti výnimočného predĺženia tejto lehoty v jednotlivých prípadoch pozri nižšie,
- b) kategórie A najmenej raz za 36 mesiacov – bez možnosti predĺženia tohto intervalu.

Výnimočné predĺženie maximálneho 12 – mesačného intervalu u jednotlivých podnikov kategórie B, a to až na (maximálne) 18 mesiacov je možné v odôvodnených prípadoch, a to s ohľadom na

- a) závery vyplývajúce z hodnotenia rizika a z ďalšej dokumentácie vypracovanej podľa tohto zákona,
- b) skutočnosti zistené pri predchádzajúcich kontrolách v príslušnom podniku,
- c) úroveň systému riadenia podniku.

Skôr než podrobnejšie popíšeme jednotlivé druhy vyššie uvedených aspektov, treba podotknúť, že uvedené aspekty platia nielen pre posúdenie možnosti predĺženia intervalu kontrol pre podniky kategórie B, ale a contrario aj pre upresnenie tohto intervalu pre jednotlivé podniky kategórie A, resp. kategórie B v rámci maximálneho intervalu 36 mesiacov, resp. 12 mesiacov.

To znamená, že v niektorých prípadoch (po určitý čas a pod.) môže byť v pláne kontroly podnikov stanovený interval kontroly pre niektorý z podnikov

- a) kategórie A napríklad na 16 mesiacov,
- b) kategórie B napríklad na 9 mesiacov.

S ohľadom na vyššie uvedené, možno konštatovať, že pri určovaní intervalu kontrol jednotlivých podnikov sa zohľadňujú najmä nasledovné aspekty:

1. Aspekty nebezpečenstva alebo rizika

Berie sa do úvahy najmä

- a) analýza nebezpečenstva a hodnotenie rizika, prípadne pri prvom harmonograme predbežný odhad rizika (ktorý je súčasťou oznámenia o zaradení podniku podľa § 5 zákona),
- b) veľkosť a komplexnosť podniku,
- c) množstvo, charakteristiky a umiestnenie vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku,
- d) umiestnenie podniku,
- e) skúsenosti získané zo závažných priemyselných havárií alebo iných mimoriadnych udalostí pri podobných činnostiach, ako je činnosť podniku.

2. Aspekty informácií a výkonu štátneho dozoru

Berie sa do úvahy najmä

- a) posúdenie údajov a skúseností z predchádzajúcich kontrol podniku (i mimo rámca tohto zákona) alebo z iných zdrojov informácií (povoľovacia činnosť, posudzovanie bezpečnostnej správy, účasť na precvičovaní havarijného plánu a pod.) alebo ohodnotenie stavu súladu príslušného podniku s požiadavkami vzťahujúcimi sa na nebezpečenstvá závažných priemyselných havárií vyplývajúcimi z právnych predpisov,
- b) skutočnosť, že podnik ešte nebol vôbec (alebo po dlhší čas) podrobený kontrole podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov,
- c) správy z monitorovania, interného auditu a prehodnotenia vrcholovým vedením bezpečnostného systému riadenia a plnenie programu prevencie závažných priemyselných havárií,
- d) informácie o certifikovanom systéme EMS podľa STN EN ISO 14001, SMS podľa OHSAS 18001, resp. o registrácii v systéme EMAS,
- e) správy o prihodivších sa závažných priemyselných haváriách, skoro nehodách alebo iných závažných mimoriadnych udalostiach v príslušnom alebo obdobnom podniku,
- f) obdržané sťažnosti a podnety od verejnosti a ďalších zainteresovaných strán,
- g) nové vedecko-technické poznatky.

3. Aspekty zmien

Berie sa do úvahy najmä

- a) obdržanie oznámenia o plánovaných podstatných zmenách v podniku (vo výrobnjej činnosti, jednotlivých zariadení, v množstve, charakteristikách a umiestnení vybraných nebezpečných látok atď.), ktoré by mohli mať významný vplyv na riziko závažnej priemyselnej havárie, resp. ktoré vyžadujú osobitné povolenie príslušného orgánu,
- b) podstatné zmeny na úrovni personálneho obsadenia,
- c) zmena prevádzkovateľa podniku,
- d) podniky, v ktorých bežne dochádza k častým zmenám chemického procesu.

Je logické, že pri spracúvaní prvého plánu kontrol podnikov podľa § 31 ods. 3 zákona sa bude pri určovaní intervalu kontrol jednotlivých podnikov vychádzať najmä

- a) z údajov (vrátane predbežného odhadu rizika) uvedených v oznámení o zaradení podniku podľa § 5 zákona – pozri k tomu tiež
  - 1. § 2 až 4 návrhu vykonávacej vyhlášky,
  - 2. prvú časť tohto diela,
  - 3. osobitný metodický pokyn MŽP SR pre postup pri zaraďovaní podnikov a spracovanie oznámenia podľa zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov a
- b) z poznatkov z doterajšieho výkonu štátneho dozoru a štátnej správy v príslušnom podniku podľa doterajších predpisov.

Postupne budú narastať a budú sa využívať aj ďalšie informácie získané z uplatňovania tohto zákona - pri upresňovaní a schvaľovaní plánu kontrol podnikov na roky 2004 a nasledujúce.

4.2.2 Aspekty pre určenie predmetu (obsahu) a spôsobu kontroly

Ako vyplýva z princípu uvedeného v bode 7 kapitoly 4.1 tejto časti (§ 27 ods. 7 zákona) predmetom kontroly má byť najmä preverenie, či

1. prevádzkovateľ je schopný preukázať, že prijal príslušné opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií a na pripravenosť na ich zdoľávanie a obmedzovanie ich následkov (§ 3 zákona) s ohľadom na rôzne činnosti vykonávané v podniku, a to nielen z hľadiska povinností uložených týmto zákonom ale aj osobitnými predpismi,
2. údaje a informácie uvedené v bezpečnostnej správe, v havarijnom pláne, v podkladoch na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva alebo v inej správe či dokumentácii prevádzkovateľa adekvátne vyjadrujú podmienky v podniku vrátane možných vonkajších zdrojov rizika,
3. prevádzkovateľ je schopný preukázať, že má alebo zabezpečil príslušné prostriedky na zdoľanie závažnej priemyselnej havárie a obmedzenie jej následkov (§ 20 zákona),
4. prevádzkovateľ zabezpečil záchrannú službu (§ 21 zákona),
5. je zabezpečená informovanosť verejnosti v súlade s § 22 a 23 zákona.

Týchto 5 okruhov otázok by malo tvoriť základ pri plánovaní (i vykonávaní) kontrol, s prípadným upresnením predmetu (rozsahu) kontroly pre jednotlivé podniky s ohľadom na ich kategorizáciu, rozsah, zložitosť, umiestnenie, nadväznosť na zistenia pri predchádzajúcej kontrole a ďalšie konkrétne okolnosti.

Pôjde napríklad o

- a) vypustenie niektorých bodov, ktoré ako povinnosť neprichádzajú do úvahy v podniku kategórie A (bezpečnostná správa, informovanie verejnosti, osobitný bezpečnostný riadiaci systém atď.),
- b) rozšírenie, resp. prehĺbenie predmetu kontroly v niektorej oblasti s ohľadom na charakteristiky a skutkový stav podniku,
- c) účel a zameranie kontroly.

Je prirodzené, že okrem týchto „komplexných“ plánovaných kontrol, prichádzajú do úvahy aj kontroly tematické, špecializované (plánované i neplánované), napríklad po závažných priemyselných haváriách, na vyšetrenie sťažnosti alebo iného podnetu, na kontrolu plnenia nariadených opatrení pri predchádzajúcej kontrole, na prešetrenie niektorých skutočností potrebných na posúdenie bezpečnostnej správy, resp. inej dokumentácie, vyplývajúce z osobitných predpisov atď. – tieto môžu byť taktiež vykonávané koordinovaným

spôsobom, resp. samostatne príslušnými orgánmi (pri zachovaní postupu podľa bodu 8 kapitoly 4.1 tejto časti).

Oba druhy kontrol možno vykonávať spôsobom, že

- a) dátum a predmet kontroly bude vopred oznámený prevádzkovateľovi (resp. s ním dohodnutý) - výhodou je pripravenosť dokumentácie i príslušných zamestnancov prevádzkovateľa, možnosť načasovania kontroly tak, aby sa dosiahol maximálny vzájomný úžitok a účinnosť, napr. možnosť podrobiť kontrole prevádzkovateľov systém údržby počas pravidelných odstávok, možnosť koordinácie s internými auditmi prevádzkovateľa, s prehodnotením BRS vrcholovým vedením podniku atď., čo všetko môže prispieť k zabezpečeniu efektívnejšieho priebehu kontroly,
- b) o dátume a predmete kontroly nebude prevádzkovateľ vopred upovedomený (tzv. neohlásená – „prepadová“ a pod. kontrola) – možnosť zistenia reálneho stavu podniku, avšak možnosť ťažkostí a zdržaní z dôvodu neprítomnosti príslušných zamestnancov, predkladania dokumentácie, podávania vysvetlení atď.

V praxi sa používajú oba spôsoby kontrol. Podľa názoru zhotoviteľa tejto časti na vo väčšine prípadov, a najmä na plánované „komplexné“ previerky, je vhodnejšie použiť postup podľa písmena a) a postup podľa písmena b) použiť najmä v prípade neplánovaných, resp. úzko špecializovaných kontrol (napríklad na prešetrenie sťažností, kontrolu plnenia niektorých opatrení a pod.).

4.3 Vykonávanie kontrol

Inšpekcia (príslušný inšpektorát) by mala v dostatočnom časovom predstihu (2 - 3 týždňov), prípadne i v nadväznosti na prerokovanie v koordinačnej skupine (pozri poznámku k bodu 1 kapitoly 4.2 tejto časti) zaslať

- a) príslušným orgánom
- b) a v prípade ohlásenej kontroly aj príslušnému prevádzkovateľovi, upresnený časový plán i zameranie kontroly príslušného podniku.

Základným účelom kontrolnej činnosti je vykonávať priamo na mieste plánované a systematické preverenie, technických, organizačných a riadiacich systémov používaných

v podniku, aby sa preverilo, či prevádzkovateľ je schopný preukázať prijatie všetkých opatrení potrebných na prevenciu závažných priemyselných havárií a obmedzenie ich následkov tak, aby bola dosiahnutá vysoká úroveň ochrany ľudí a životného prostredia.

Kontrolný tím (resp. kontrolné tímy) by mal byť zložený z dostatočne kvalifikovaných zamestnancov príslušných orgánov (inšpektorov) s prípadným prizvaním potrebných expertov. Vhodné by bolo vytvorenie a používanie určitých

- a) kritérií na hodnotenie technických, organizačných a riadiacich systémov, ako aj
- b) osobitných nástrojov a postupov (napr. manuály, kontrolné zoznamy, relevantné banky dát, software a pod.) potrebných na efektívne a systematické vykonanie kontroly.

V prílohe k tejto časti sa uvádza určitý návrh jedného z možných zoznamov otázok pre výkon koordinovanej kontroly podľa tohto zákona s prihliadnutím na obdobný zoznam vypracovaný skupinou odborníkov na základe požiadavky Komisie EÚ. Uvedený zoznam v žiadnom prípade nie je úplný, ani povinný, ani nenahrádza zoznamy a iné pomôcky (postupy) príslušných orgánov podľa osobitných predpisov. Ide skôr o pomôcku pre

- a) prípadné vypracovanie obdobného zoznamu rozšíreného aj o otázky, ktoré kontrolujú príslušné orgány podľa osobitných predpisov,
- b) plánovanie zloženia kontrolných tímov, pracovných skupín atď. v rámci plánovania a vykonávania kontrol v podnikoch,
- c) vypracovanie prípadného vzoru (manuálu) na obsah protokolu z kontroly atď.

Účelom tejto metodickéj príručky nie je a ani nemôže byť vypracovanie podrobného návodu a postupu na spôsob a rozsah vykonávania kontrol a ďalších činností v rámci štátneho dozoru podľa tohto zákona a tým menej podľa osobitných predpisov. V nasledujúcich kapitolách preto poukážeme iba na niektoré otázky, na ktoré by sa mala zamerať koordinovaná kontrola podľa § 27 ods. 3 zákona. Viaceré z týchto otázok, sú podrobnejšie

- a) uvedené v prílohe k tejto časti, resp.
- b) upravené osobitnými predpismi so zavedeným spôsobom kontroly príslušnými orgánmi.

4.3.1 Preukázanie príslušných opatrení na prevenciu závažných priemyselných havárií a na pripravenosť na ich zdolávanie a obmedzovanie ich následkov

V tejto oblasti treba prekontrolovať najmä, či prevádzkovateľ

1. prijal program prevencie závažných priemyselných havárií a či tento PPZPH zahŕňa všetkých sedem oblastí a spĺňa ostatné požiadavky uvedené v kapitole 2.2 druhej časti tejto metodickéj príručky,
2. implementoval program podľa bodu 1 prostredníctvom príslušných riadiacich systémov (pre podnik kategórie A), resp. prostredníctvom bezpečnostného riadiaceho systému (pre podnik kategórie B) a či tento riadiaci systém je v praxi funkčný (v prípade BRS či tento spĺňa požiadavky podľa kapitoly 2.3 druhej časti tejto metodickéj príručky),
3. identifikoval príslušné nebezpečenstvá závažných priemyselných havárií a či sú ním prijaté opatrenia na ich elimináciu alebo obmedzenie adekvátne, najmä či
  - a) boli posúdené možné účinky (následky) na život a zdravie ľudí a na životné prostredie,
  - b) sa eliminovali alebo zmenšili niektoré nebezpečenstvá závažných priemyselných havárií,
  - c) existuje zrejmy súvis medzi identifikovanými nebezpečenstvami a prijatými preventívnymi a zmierňovacími opatreniami,
  - d) plní príslušné požiadavky tohto zákona a osobitných predpisov,
  - e) preventívne opatrenia sú dostatočné z hľadiska predchádzania vzniku predvídateľných druhov závažných priemyselných havárií,
  - f) prijaté opatrenia zohľadňujú celý životný cyklus príslušných zariadení,
4. implementoval mechanizmy na monitorovanie, audit a prehodnotenie plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií a fungovania príslušných riadiacich systémov (resp. BRS v podniku kategórie B).

Poznámka: 1. Výsledky tohto monitorovania, auditov a prehodnotenia vrcholovým vedením podniku môžu byť základným, resp. jedným z hlavných zdrojov informácií pre príslušné orgány pri

- a) definovaní priorít kontroly,
- b) posúdení, či je riadiaci systém účinný a prípadne tiež
- c) určovaní intervalu kontrol.

2. S touto oblasťou kontroly úzko súvisia tiež otázky uvedené v subkapitole 4.3.2 a 4.3.4 tejto časti.

4.3.2 Kontrola údajov a informácií obsiahnutých v bezpečnostnej správe a v inej dokumentácii prevádzkovateľa

Ide najmä o kontrolu úplnosti a spoľahlivosti údajov uvedených v bezpečnostnej správe (iba podniku kategórie B), resp. v ďalšej dokumentácii prevádzkovateľa, a to vrátane námatkovej kontroly, resp. preverenia v potrebnom rozsahu, podkladových materiálov, z ktorých táto dokumentácia vychádza. Ide napríklad o kontrolu spoľahlivosti a úplnosti údajov a informácií (v písomnej i grafickej forme) ohľadne

- a) informácií o podniku, jeho umiestnení a hlavných činnostiach, o jeho organizácii a riadiacom systéme,
- b) opisu okolia podniku a životného prostredia – pozri tiež § 5 a prílohu č. 2 návrhu vyhlášky MŽP SR o bezpečnostnej správe,
- c) opisu činností a zariadení podniku dôležitých z hľadiska bezpečnosti a zdrojov rizík závažných priemyselných havárií, ako aj súpisu a opisu vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku – pozri tiež § 6 a 7 a prílohu č. 3 návrhu vyhlášky MŽP SR o bezpečnostnej správe,
- d) identifikácie a analýzy rizík závažných priemyselných havárií, ich hodnotenia a preventívnych opatrení (s prípadným preštudovaním podkladov, najmä hodnotenia rizík, z ktorých táto časť bezpečnostnej správy vychádza – pozri tiež
  1. časť C prílohy k tejto časti,
  2. § 9 návrhu vyhlášky MŽP SR o bezpečnostnej správe,
  3. návrh vyhlášky MŽP SR o hodnotení rizík,
- e) opatrení týkajúcich sa pripravenosti na zdoľávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov – pozri tiež
  1. § 18 až 21 zákona,
  2. návrh vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch,
  3. subkapitolu 4.3.4 tejto časti,
  4. časť F prílohy k tejto časti.

4-3-3 Kontrola poskytnutia informácií verejnosti (v prípade podniku kategórie B)

Ide najmä o kontrola plnenia informačnej povinnosti prevádzkovateľa voči verejnosti v rozsahu a spôsobom uvedeným v tretej časti tejto metodickéj príručky.

4.3.4 Kontrola havarijného plánovania

Ide o kontrolu najmä v nasledovných smeroch:

1. Havarijný plán

- a) existencia havarijného plánu – pozri tiež § 18 ods. 1 a 10 zákona,
- b) spôsob a forma jeho vypracovania (vrátane zapojenia zamestnancov podniku a podľa potreby tiež cudzích organizácií a externých havarijných služieb), schválenia, distribúcie a uloženia – pozri tiež
  1. § 18 ods. 2, 3 a 6 zákona,
  2. § 8 návrhu vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch,
- c) úplnosť, aktuálnosť a adekvátnosť havarijného plánu – pozri tiež
  1. § 18 ods. 4 a 5 zákona,
  2. § 2 až 7 návrhu vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch,
- d) oboznamovanie s havarijným plánom, jeho precvičovanie (testovanie), prehodnocovanie a aktualizácia – pozri tiež
  1. § 18 ods. 7 až 9 zákona,
  2. § 9 až 11 návrhu vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch,

2. Disponibilita prostriedkov na zdolávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov

Ide najmä o kontrolu

- a) uvedenia potrebných prostriedkov v jednotlivých havarijných scenároch v havarijnom pláne (prípadne tiež v bezpečnostnej správe),
- b) skutočného stavu zabezpečenia (disponibility) príslušných prostriedkov, vrátane systému ich uloženia, kontroly, údržby, evidencie, vydávania atď.

Poznámka: Pozri k tomu najmä

- a) § 20 zákona,
- b) § 12 a 13 návrhu vyhlášky MŽP SR o havarijných plánoch.

3. Podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva

Ide najmä o kontrolu plnenia povinností podľa § 19 zákona – pozri k tomu tiež

- a) § 3 ods. 17 a § 16 zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
- b) vyhlášku MV SR č. 300/1996 Z.z. o zabezpečení ochrany obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulácii s nebezpečnými škodlivinami v znení vyhlášky č. 347/1998 Z.z.

4. Záchranná služba

Popri havarijnom plánovaní ide o kontrolu ďalšej zo súčastí pripravenosti na zdolávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov.

Skontroluje sa najmä:

- a) existencia záchranej služby u prevádzkovateľa, resp. jej zabezpečenie spôsobom podľa § 21 ods. 2 zákona,
- b) jej umiestnenie, organizačné začlenenie, technické, materiálne a personálne vybavenie,
- c) plnenie jej povinností.

4.4 Nadväznosť a využívanie poznatkov z iných činností pri plánovaní a vykonávaní koordinovanej kontrolnej činnosti

4.4.1 Vzťah k posudzovaniu bezpečnostnej správy

Podľa čl. 18 ods. 1 Smernice Seveso II inšpekčná a iná kontrolná činnosť nemá byť závislá od obdržania bezpečnostnej správy alebo inej správy (dokumentácie). To je prakticky aj prípad plánovania prvých kontrol v podnikoch kategórie B podľa § 31 ods. 3 zákona, kedy ešte u väčšiny z nich nebude vypracovaná bezpečnostná správa a u niektorých z nich ani

hodnotenie rizík, havarijný plán, resp. informácia pre dotknutú verejnosť – porovnaj lehoty na vypracovanie tejto dokumentácie v prechodnom ustanovení § 31 ods. 1 písm. d) a e).

Na druhej strane najmä u nových podnikov, resp. v ďalších rokoch aj u existujúcich podnikov je prakticky nemysliteľné, aby sa tieto dve činnosti navzájom neovplyvňovali, a to v dvoch smeroch:

1. Zistenia z kontrolnej činnosti a znalosť pomerov v podniku napomôžu príslušným orgánom, ako aj okresnému úradu pri posudzovaní bezpečnostnej správy, prípadne inej dokumentácie, žiadosti a pod. prevádzkovateľa.
2. Údaje uvedené v bezpečnostnej správe do značnej miery môžu napomôcť pri precizovaní predmetu a priorit kontrolnej činnosti v príslušnom podniku, prípadne i intervalu kontrol atď.

4.4.2 Kontrola v podniku (podnikoch) po závažnej priemyselnej havárii

Obdobne ako tomu bolo v subkapitole 4.4.1 vyššie, aj medzi kontrolnou činnosťou a závažnými priemyselnými haváriami musí existovať vzájomná väzba.

Príčiny a okolnosti každej závažnej priemyselnej havárie musia byť vyšetrené jednak podľa osobitných predpisov a jednak spôsobom a v rozsahu (vrátane prijatých opatrení) podľa § 24 tohto zákona.

Informácie a poznatky získané pri závažných priemyselných haváriách by mali byť vhodným spôsobom rozširované s cieľom prevencie obdobných havárií i v iných podnikoch. Tieto poznatky by sa mali využiť tiež pri spracúvaní, resp. upresňovaní plánu kontrol podnikov (najmä priorit a rozsahu kontrol, prípadne aj ich harmonogramu, resp. naplánovania špecifických kontrol a pod.) a pri hodnotení účinnosti celkového systému kontrol vrátane nariadených opatrení.

Osobitnými následnými kontrolami podniku, v ktorom došlo k závažnej priemyselnej havárii, možno

- a) zistiť i s odstupom času niektoré ďalšie skutočnosti dôležité pre posúdenie príčin a okolností uvedenej havárie, ako aj

b) posúdiť úplnosť a vhodnosť opatrení prijatých po tejto havárii, a tieto poznatky využiť ako v činnosti príslušných orgánov, tak aj v činnosti prevádzkovateľov iných podnikov.

4.4.3 Zohľadnenie výsledkov interných či externých auditov a preskúmania (prehodnotenia) plnenia PPZPH a BRS vrcholovým vedením podniku

Vykonávanie interných auditov a preskúmanie (prehodnotenie) vrcholovým vedením podniku je jednou zo základných náležitostí bezpečnostného riadiaceho systému (pozri napr. kapitolu 2.3.7 v druhej časti tejto metodologickej príručky).

Ako však vyplýva z druhej časti tejto metodologickej príručky, bezpečnostný riadiaci systém musí tvoriť integrovanú súčasť celkového riadiaceho systému podniku, vrátane prípadných systémov EMS, SMS alebo EMAS. I v rámci týchto systémov sa vyžaduje vykonávanie interných auditov a preskúmania vrcholovým vedením, resp. vykonávanie

- a) certifikačných, rutinných a obnovovacích auditov vykonávaných treťou stranou, t.j. akreditovaným certifikačným orgánom (porovnaj napr. STN EN ISO 14001 alebo OHSAS 18001), resp.
- b) preskúmania celého systému [prípadne i certifikovaného podľa písmena a)] a validovanie environmentálneho vyhlásenia akreditovaným environmentálnym overovateľom (treťou stranou), ako nevyhnutnej podmienky pre zaregistrovanie podniku v systéme EMAS a na udržanie sa v tomto systéme (porovnaj návrh zákona o systéme environmentálne orientovaného riadenia a auditu).

Vo všetkých prípadoch vykonávania interných auditov, resp. auditov vykonávaných treťou stranou, ako aj preskúmania a registrácie podľa písmena b) vyššie ide o komplexný, objektívny a zdokumentovaný postup, z ktorého výsledkov (vrátane následných opatrení vedenia podniku) možno získať cenné poznatky nielen o príslušných environmentálnych, či bezpečnostných aspektoch, nebezpečenstvách a rizikách, ale aj o systéme riadenia týchto aspektov, nebezpečenstiev a rizík, o environmentálnom (i bezpečnostnom) správaní organizácie, o plnení jej programu prevencie závažných priemyselných havárií a o funkčnosti bezpečnostného (resp. celkového) riadiaceho systému v podniku.

Využitie poznatkov z vyššie uvedenej činnosti podstatným spôsobom môže zefektívniť prípravu i vlastný výkon kontroly podľa tohto zákona a primerane tiež upraviť interval koordinovaných kontrol. Podnik s certifikovaným EMS alebo SMS, resp. registrovaný v EMAS je podstatne transparentnejší a poskytuje určitú záruku proaktívneho správania sa v smere plnenia i prísnejších opatrení, než sú požiadavky právnych predpisov, či už v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií, alebo v oblasti ochrany životného prostredia atď.

4.4.4 Zohľadnenie výsledkov z výkonu štátneho dozoru a výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov

Je prirodzené, že pri plánovaní a vykonávaní koordinovaných kontrol podľa tohto zákona sa bude prihliadať aj na poznatky získané

- a) z výkonu štátneho dozoru orgánov, uvedených v § 26 ods. 1 písm. d) a f) až j) tohto zákona, podľa osobitných predpisov,
- b) z povoľovacej, vyjadrovacej a inej činnosti orgánov štátnej správy, najmä tých, ktoré sú uvedené v § 26 tohto zákona.

4.5 Protokol o vykonaní koordinovanej kontroly

O každej kontrole vykonanej v podniku by mal byť spísaný príslušný protokol. To platí i pre výkon koordinovanej kontroly podľa § 27 ods. 3 tohto zákona, a to i s prihliadnutím na spôsob vykonania tejto koordinovanej kontroly – pozri bod 7 kapitoly 4.2 tejto časti.

S ohľadom na rôznosť foriem výkonu štátneho dozoru podľa tohto zákona i podľa osobitných predpisov v podnikoch podliehajúcich režimu tohto zákona, i na zaužívané formy činnosti príslušných orgánov by nebolo vhodné v tomto metodickom pokyne predpisovať nejaký záväzný vzor protokolu o kontrole.

S ohľadom na primeranú platnosť príslušných ustanovení zákona NR SR č. 10/1996 Z.z. o štátnej kontrole aj na kontrolnú činnosť podľa tohto zákona možno sa primerane inšpirovať aj § 13 zákona o štátnej kontrole.

Možno však konštatovať, že protokol o kontrole by mal obsahovať najmä nasledovné náležitosti:

1. Názov a sídlo orgánov štátnej správy, ktoré kontrolu vykonali.
2. Meno a priezvisko vedúceho a členov kontrolnej skupiny (orgánov uvedených v bode 1), vrátane prípadných prizvaných expertov.
3. Meno, priezvisko a funkcia zamestnancov prevádzkovateľa, ktorí sa na kontrole podieľali a s ktorými boli prerokované výsledky kontroly.
4. Identifikačné údaje o kontrolovanom podniku.
5. Miesto a čas vykonania kontroly a predmet kontroly.
6. Stručný opis kontrolovaného podniku alebo zariadenia.
7. Zistenia pri kontrole s ohľadom na jej zameranie. V prípade následnej kontroly tiež výsledok kontroly plnenia skôr uložených opatrení na nápravu, vrátane prípadných opatrení prijatých na základe výsledkov vyšetrovania závažnej priemyselnej havárie.
8. Opis nedostatkov zistených pri kontrole, vrátane nedostatkov, ktoré boli odstránené v priebehu vykonávania kontroly.
9. Návrh opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, vrátane určenia lehôt a prípadne i podmienok na jeho vykonanie.
10. Údaje o prípadnom začatí správneho konania podľa osobitného predpisu (napr. o uloženie pokuty), o vydaní príslušného príkazu (na zastavenie alebo obmedzenie prevádzky a pod.) podľa osobitného predpisu.
11. Vyjadrenie prevádzkovateľa k výsledkom kontroly.
12. Podpis vedúceho a členom kontrolnej skupiny a zodpovedných zamestnancov prevádzkovateľa.

**NÁVRH JEDNÉHO Z MOŽNÝCH ZOZNAMOV OTÁZOK PRE VÝKON
KOORDINOVANEJ
KONTROLY PODNIKOV KATEGÓRIE A I KATEGÓRIE B**

Táto príloha predstavuje určitú pomôcku pri zostavovaní programu kontroly podniku a pri jej praktickom vykonávaní.

Je vypracovaná s ohľadom na obdobné zoznamy používané v členských štátoch Európskej únie, resp. vypracované skupinou odborníkov na aplikáciu č. 18 Smernice Seveso II na základe požiadavky Komisie EÚ Príloha je zostavená vo forme otázok, z ktorých mnohé vedú k doplňujúcim otázkam alebo k overeniu ďalších dokumentov či technického vybavenia a pod. Okruh a zoznam otázok nie je vyčerpávajúci, ani povinný, ani nenahradzuje okruhy otázok, vzory protokolov a pod. používané príslušnými orgánmi pri výkone štátneho dozoru podľa osobitných predpisov. Môže však poslúžiť ako základ pre vytvorenie určitého návodu pre kontrolnú činnosť a jej koordináciu v zmysle § 27 zákona.

A. Program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém

Poznámka: K tomuto okruhu otázok pozri tiež druhú časť tohto diela.

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Bol vypracovaný a schválený program prevencie závažných priemyselných havárií?
2. Obsahuje program prevencie závažných priemyselných havárií celkové prevádzkovateľove ciele a princípy činnosti prevádzkovateľa na kontrolu vnútorných a vonkajších nebezpečenstiev?
3. Zohľadňuje program prevencie závažných priemyselných havárií princípy obsiahnuté v § 5 návrhu vyhlášky MŽP SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona

o prevencii závažných priemyselných havárií a o doplnení niektorých zákonov (ďalej v tejto časti len „vykonávacia vyhláška“)?

4. Existuje dôkaz, že program prevencie závažných priemyselných havárií bol vytvorený a schválený na príslušnej úrovni vedenia podniku (prevádzkovateľa) a že existuje záväzok tohto vedenia tento program implementovať a pravidelne prehodnocovať?
5. Kto je zodpovedný za implementáciu programu prevencie závažných priemyselných havárií a jej aktualizáciu?
6. Bol program prevencie závažných priemyselných havárií rozoslaný v podniku a podľa potreby vysvetlený? Bola použitá metóda účinná?
7. Bol program prevencie závažných priemyselných havárií transformovaný do zrozumiteľných a zmysluplných cieľov, ktoré príslušný zamestnanec poznajú a chápu ich význam?
8. Existujú nejaké podporné normy a dokumenty (napr. manuály), ktoré pomáhajú riadiacim zamestnancom pri implementácii, kontrole a monitorovaní programu prevencie závažných havárií?
9. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že riadiaci systém a ostatné relevantné prostriedky a štruktúry v podniku sú funkčné tak, aby boli schopné implementovať program prevencie závažných priemyselných havárií?
10. Sú k dispozícii dostatočné zdroje na účinnú implementáciu prevádzkovateľovho programu prevencie závažných priemyselných havárií?

V prípade podniku kategórie B, okrem otázok č. 1 až 9, tiež

11. K otázke č. 1 navyše – Obsahuje bezpečnostná správa dôkazy o tom, že program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém boli vypracované a zavedené do praxe?
12. K otázke č. 4 – Existuje záväzok vedenia podniku, resp. dokumentovaný postup na implementáciu a pravidelné prehodnocovanie bezpečnostného riadiaceho systému?
13. Existuje nejaký materiál alebo iný dokument popisujúci bezpečnostný riadiaci systém?
14. Sú súčasťou bezpečnostného riadiaceho systému programy zamerané na riadenie nasledovných problémov:
  - a) používanie príslušných technických a bezpečnostných noriem,
  - b) konštrukčný návrh zariadenia alebo jeho zmeny,
  - c) zabezpečenie príslušných kontrol vrátane kontrol pred nábehom nových zariadení a zariadení nabiehajúcich do prevádzky po odstávke,

- d) zmeny zariadení, technologických procesov a pod.,,
- e) pravidelné bezpečnostné štúdie,
- f) kúpy,
- g) organizačné poriadky a komunikácia,
- h) práca s obchodnými partnermi - tretími stranami,
- i) prevádzkové postupy a osobná ochrana,
- j) systém povolení,
- k) pravidelné inšpekcie,
- l) údržba,
- m) havarijné plánovanie,
- n) zaznamenávanie a vyšetrovanie závažných priemyselných havárií alebo skoronehôd,
- o) vzdelávanie (vedenie a zamestnanci)
- p) postupy hodnotenia programov,

15. Splňa bezpečnostný riadiaci systém podľa § 6 a prílohy č. 1 vykonávacej vyhlášky?

B. Organizácia podniku a zamestnanci

Poznámka: 1. K tomuto okruhu otázok pozri tiež druhú časť tohto diela.

2. Kvôli zjednodušeniu používame namiesto slov „prevencia závažných priemyselných havárií a pripravenosť na ich zdolávanie a obmedzovanie ich účinkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok“ slovo „bezpečnosť“ v príslušnom tvare.

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Bola menovaná odborne spôsobilá osoba, resp. odbor na koordináciu a kontrolu zabezpečovania úloh vyplývajúcich z tohto zákona? (jej odborná spôsobilosť, organizačné zaradenie a pod.)
2. Existuje manuál alebo príručka k riadeniu záležitostí súvisiacich s bezpečnosťou?
3. Boli identifikované osoby zamestnanci zapojení do riadenia nebezpečí závažných priemyselných havárií na všetkých úrovniach organizácie a sú dostatočne definované ich úlohy a zodpovednosti?
4. Môže prevádzkovateľ preukázať identifikáciu potrebných odbornej spôsobilosti (kvalifikácia, prax a pod.) a sú z tohto hľadiska úlohy a zodpovednosti adekvátne? - napr.

či existuje dôkaz, že osoby, ktorým bola pridelená určitá úloha a zodpovednosť, majú dostatočné znalosti na splnenie tejto úlohy?

5. Má podnik vytvorenú komisiu bezpečnosti, resp. zástupcov zamestnancov,? – Ak áno sú táto komisia a zástupcovia zamestnancov zapojení do vypracúvania a implementácie príslušnej dokumentácie (programov na plnenie cieľov PPZPH, havarijného plánu atď.)?
6. Sú otázky bezpečnosti súčasťou hodnotenia zamestnancov?
7. Sú otázky bezpečnosti súčasťou výročnej správy podniku?
8. Kto pripravuje, schvaľuje, zasiela a dostáva dokumenty týkajúce sa bezpečnosti?
9. Boli definované zodpovednosti, právomoci a vzájomné vzťahy všetkých pracovníkov, ktorí riadia, vykonávajú alebo overujú prácu ovplyvňujúcu bezpečnosť najmä pracovníkov zodpovedných za:
  - a) poskytovanie zdrojov (vrátane ľudských) pre vypracovanie a implementáciu bezpečnostného riadiaceho systému,
  - b) oboznamovanie pracovníkov s nebezpečiami a dodržiavanie PPZPH prevádzkovateľa,
  - c) identifikáciu, záznam a následné nápravné a zlepšovacie opatrenia,
  - d) kontrolu abnormálnych situácií vrátane ohrození,
  - e) zisťovanie potrieb školení, ich zabezpečenie a hodnotenie ich účinnosti,
  - f) koordináciu implementácie systému a podávanie správ vrcholovému vedeniu.
10. Existujú v podniku vertikálne procedúry (zdola nahor a zhora nadol) umožňujúce všetkým zamestnancom identifikovať a prezentovať svoje bezpečnostné záujmy a ako sa dodržiavajú?
11. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že
  - a) zamestnanci a v prípade potreby i obchodní partneri (resp. cudzie organizácie) boli zapojení do vytvárania programu prevencie závažných havárií a jeho implementácie?
  - b) pri navrhovaní bezpečnostných opatrení zohľadnený ľudský faktor?
  - c) boli určené potreby školenia, a výcviku zamestnancov a ako boli tieto potreby zabezpečené?
  - d) Riadne vedie záznamy pracovníkov, ktorí sa zúčastnili školení a programy a materiály pri nich použité?
  - e) existuje organizačné zabezpečenie oboznamovania sa a dodržiavania príslušných nariadení a kódexov praxe? (sú zahrnuté v popise práce riadiacich zamestnancov?)
  - f) (ak je to vhodné), že obchodní partneri (resp. cudzie organizácie) informovaní a školení tak, aby si boli vedomí možných nebezpečenstiev a aby mohli dodržiavať program prevencie závažných priemyselných havárií?

- g) existujú organizačné mechanizmy na zber a dokumentáciu poznatkov týkajúcich sa mimoriadnych udalostí í alebo skoro nehôd a na implementáciu získaných skúseností?
  - h) existujú organizačné mechanizmy na priebežné oboznamovanie sa s novými technickými poznatkami týkajúcimi sa bezpečnostných záležitostí, ktoré sa napríklad odvíjajú z analýz havárií alebo z pokroku v oblasti posudzovania nebezpečí?
12. Uchováva prevádzkovateľ údaje o takýchto poznatkoch, ktoré boli zhromaždené počas prevádzky podniku?

C. Identifikácia a hodnotenie veľkých nebezpečí

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Pokrývajú pracovné a iné postupy adekvátne všetky navrhnuté činnosti vrátane aktivít vykonávaných v spolupráci s obchodnými partnermi (cudzími organizáciami)?
2. Kto stanovuje štandardy a poskytované úrovne ochrany v prípade spolupráce s obchodnými partnermi (cudzími organizáciami)?
3. Sú prevádzkoví a bezpečnostní pracovníci zapojení do procesu projektovania?
4. Sú v procese projektovania identifikované komponenty navrhovaného zariadenia, ktoré sú z hľadiska bezpečnosti kritické?
5. Je v procese projektovania zabezpečené, že komponenty kritické z hľadiska bezpečnosti budú predmetom príslušnej inšpekcie a údržby?
6. Je súčasťou projektovania predbežné hodnotenie nebezpečenstiev, ktoré umožňuje elimináciu alebo redukciu týchto nebezpečenstiev a zapracovanie návrhu primeraného stupňa bezpečnosti a spoľahlivosti príslušného zariadenia, vybavenia a infraštruktúry?
7. Je prevádzkovateľ schopný v prípade činnosti námatkovo vybranej členom kontrolného tímu:
  - a) identifikovať nebezpečenstvá?
  - b) identifikovať iniciačné udalosti a scenáre, ktoré by mohli viesť k závažnej priemyselnej havárii?
  - c) poskytnúť dôkazy o systematickej analýze rizika komponentov kritických z hľadiska bezpečnosti?
  - d) preukázať prijaté opatrenia?

- e) dokázať opodstatnenosť opatrení, vrátane odkazov (referencií) na kritériá hodnotenia rizika?
8. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že pri navrhovaní adekvátnych opatrení boli zohľadnené:
- a) jednoznačný vzťah medzi identifikovanými nebezpečenstvami a prijatými opatreniami?
  - b) hierarchický prístup pri výbere používaných opatrení? - napr. nebezpečenstvám by sa malo predísť, ak to je možné, alebo ich redukovať pri zdroji prostredníctvom aplikácie správnej bezpečnej praxe?
  - c) dôkazy, že prijaté opatrenia by mali zamedziť predvídateľným zlyhaniam, ktoré by mohli viesť k závažnej priemyselnej havárii?
9. Môže prevádzkovateľ vysvetliť svoje kritériá posudzovania pri definovaní príslušných opatrení?
10. Môže prevádzkovateľ odôvodniť, prečo sú používané kritériá správne? Napr. pozná prevádzkovateľ rôzne možné kritériá a normy (napr. BAT, správna konštrukčná prax, kvalitatívne a kvantitatívne matrice na hodnotenie rizika alebo kritériá, atď.) a môže odôvodniť prečo bola vybraná konkrétna metóda analýzy?
11. Tam kde to je vhodné, môže prevádzkovateľ preukázať, že predpokladané správanie ľudí v rámci preventívnych a zmierňovacích opatrení je odôvodnené?
12. Môže prevádzkovateľ preukázať dodržiavanie príslušných právnych predpisov a nariadení?
13. Má prevádzkovateľ konkrétne kritériá pre rozhodnutia o stanovení stupňa potrebnosti a selektívnosti preventívnych, riadiacich a zmierňovacích opatrení?
14. Definoval prevádzkovateľ konkrétne kritériá týkajúce sa spoľahlivosti komponentov a systémov tam, kde to prichádza do úvahy?
15. Definoval prevádzkovateľ normy týkajúce sa obsahu vybraných nebezpečných látok?
16. Môže prevádzkovateľ preukázať určenie bezpečných prevádzkových limitov pre podnik a jeho vybavenie?
17. Môže prevádzkovateľ preukázať, že boli náležito zohľadnené nasledovné aspekty:
- a) usporiadanie podniku by malo obmedziť riziko počas prevádzky, kontroly, testovania, údržby, modifikácií, opráv a premiestnenia,
  - b) zariadenia potrebné na implementáciu každého opatrenia by mali byť dostatočne spoľahlivé, dostupné a trvanlivé,

- c) mali by byť prijaté príslušné opatrenia na prevenciu a účinné zadržanie únikov vybraných nebezpečných látok,
- d) pri projektovaní zariadenia by mali byť zohľadnené všetky predvídateľné priame príčiny závažných priemyselných havárií,
- e) mali by byť k dispozícii dokumenty o projektovaní konštrukcií dôležitých z hľadiska bezpečnosti za účelom zabezpečenia adekvátnej integrity,
- f) konštrukcie by mali byť navrhnuté tak, aby vydržali zaťaženie očakávané počas normálnej prevádzky podniku a odôvodnene predvídateľné prevádzkové extrémny počas predpokladanej životnosti,
- g) použité konštrukčné materiály v podniku by mali byť zodpovedajúce ich použitiu,
- h) mali by byť uplatňované príslušné konštrukčné normy relevantných konštrukcií podniku, vrátane príslušných certifikačných požiadaviek,
- i) mali by byť vytvorené príslušné mechanizmy na zamedzenie vybočenia mimo projektovaných podmienok,
- j) mala byť k dispozícii dokumentácia preukazujúca spôsob, akým boli bezpečnostné kontrolné systémy navrhnuté, aby zabezpečili bezpečnosť a spoľahlivosť,
- k) mali by existovať adekvátne poplachové systémy vrátane postupu pri ich používaní,
- l) mala by existovať dokumentácia o tom, ako boli navrhnuté systémy vyžadujúce interakciu s človekom, aby zohľadnili potreby užívateľa a boli spoľahlivé,
- m) mali by existovať funkčné systémy na lokalizáciu toxických a horľavých látok, ako aj dokumentácia o tom, ako bolo zariadenie navrhnuté, aby zohľadnilo tieto riziká,
- n) výsledky všetkých relevantných vyšetrovaní mimoriadnych udalostí a analýz skoro nehôd by mali byť plne zohľadnené vo vzťahu s možnými príčinami závažných priemyselných havárií a k určeniu relevantných kontrolných opatrení.

D. Operatívne riadenie prevádzky (vrátane údržby)

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Existujú všetky potrebné povolenia na prevádzkovanie podniku alebo zariadenia?
2. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že
  - a) boli vytvorené a dokumentované bezpečné prevádzkové postupy tak, aby pokryli všetky odôvodnené predvídateľné (normálne a abnormálne) prevádzkové podmienky?

- b) sa bezpečné prevádzkové postupy vzťahujú na najdôležitejšie riziká vyskytujúce sa v zariadeniach?
3. Uplatňujú sa bezpečnostné postupy pri spustení, prevádzke, kontrole, testovaní, údržbe a odstavení zariadení?
4. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že
- a) bezpečné prevádzkové limity nebudú počas normálnej a abnormálnej prevádzky prekročené?
  - b) sa vykonáva monitorovanie, záznamy a vyšetrenie každej odchýlky od bezpečných prevádzkových limitov a uplatňujú sa získané skúsenosti?
  - c) boli vytvorené príslušné (preventívne) programy údržby pre všetky zariadenia a systémy kritické z hľadiska bezpečnosti za účelom prevencie závažných priemyselných havárií alebo obmedzenia ich následkov, avšak najmä pre
    1. zariadenia v nebezpečnej atmosfére, napr. elektrické zariadenia,
    2. bezpečnostné, kontrolné a poplašné systémy a indikátory,
    3. rozvody (elektrina, para, voda, atď.) potrebné pre bezpečnú prevádzku,
    4. odľahčovacie zariadenia (poistné ventily a pod.) a vetranie,
    5. tlakové systémy a ostatné uzavreté nádoby (nádrže) pre vybrané nebezpečné látky,
    6. systémy na kontrolu tesnosti (úniku)?
5. Existuje vyčerpávajúci zoznam komponentov kritických z hľadiska bezpečnosti (zariadenie, materiál, štruktúra, atď.) a je tento zoznam pravidelne prehodnocovaný?
6. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že
- a) prevádzky a systémy kritické z hľadiska bezpečnosti sú v príslušných intervaloch prezerané a testované príslušnou osobou s potrebnými znalosťami?
  - b) sa v prípade potreby uplatňuje systém na analýzu výsledkov periodických preskúšaní a údržby, ako aj ďalších zisťovaní, opráv alebo zmien bezpečných prevádzkových limitov?
  - c) sa pri údržbe zohľadňujú nebezpečné podmienky v pracovnom prostredí?

E. Riadenie zmien

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Môže prevádzkovateľ preukázať, že uplatňuje systém zabezpečujúci, aby boli zmeny adekvátne poňaté, navrhnuté, vykonané a otestované?
2. Sú v tomto systéme obsiahnuté konštrukčné politiky alebo iné požiadavky?
3. Existuje definícia zmeny?
4. Je obsiahnutá analýza rizika zmeny?
5. Sú zmeny zdrojov adekvátne riadené z hľadiska ich vzťahu k bezpečnostným záležitostiam?
6. Zahŕňa systém i dočasné alebo naliehavé prevádzkové zmeny v porovnaní s trvalými zmenami?
7. Boli jasne stanovené zodpovednosti osôb kompetentných v záležitostiach plánovania, autorizácie a implementácie zmien?
8. Sú zmeny riadne dokumentované?
9. Sú dôsledky navrhovaných zmien vždy analyzované - týka sa i informácií a požiadaviek na školenia, zmenu prevádzkových postupov, následného monitorovania atď.?
10. Aplikujú sa postupy pri riadení zmien na všetky relevantné zmeny, vrátane zmien vykonaných pri projektovaní a výstavbe nových zariadení, procesov a skladovacích zariadení?
11. Zabezpečujú postupy to, že prevádzkovateľ prehodnocuje a v prípade potreby koriguje program prevencie závažných priemyselných havárií, (bezpečnostný) riadiaci systém a bezpečnostnú správu a v zákonom ustanovených prípadoch predkladá tieto zmeny príslušnému orgánu alebo mu tieto zmeny oznamuje?
12. Boli organizačné, technické alebo riadiace systémy používané v podniku zmenené do tej miery, že existujúce povolenia už nie sú platné (resp. zodpovedajúce)?

F. Havarijné plánovanie

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Je prevádzkovateľ schopný
  - a) opísať organizáciu odvetných opatrení pre prípad závažnej priemyselnej havárie a poskytnúť dokumentáciu, že boli v podniku prijaté potrebné opatrenia?
  - b) poskytnúť dokumentáciu o existencii havarijného plánu zodpovedajúceho požiadavkám § 18 zákona?
  - c) poskytnúť dokumentáciu o tom, že boli vytvorené mechanizmy zabezpečujúce koordináciu a komunikáciu počas havarijných situácií?
  - d) zabezpečiť mechanizmy alternatívnych služieb v prípade poruchy normálnych havarijných systémov?
  - e) opísať vnútorné a vonkajšie zdroje, ktoré môže mobilizovať za účelom zvládania závažnej priemyselnej havárie a obmedzenia jej následkov na ľudí a životné prostredie?
  - f) preukázať, že boli zohľadnené účinky havarijných opatrení vykonaných s cieľom minimalizácie celkového dopadu na ľudí a životné prostredie?
  - g) poskytnúť dôkazy o tom, či môže byť v príslušnom časovom intervale uvoľnený dostatočný počet pracovníkov havarijnej služby za účelom vykonania opatrení vyžadovaných havarijným plánom?
  - h) poskytnúť dôkazy o tom, že vybavenie, ktoré má byť použité na zmiernenie následkov závažnej priemyselnej havárie sa na tento účel v prípade potreby hodí?
  - i) poskytnúť dôkazy o tom, že v prípade závažnej priemyselnej havárie bude k dispozícii dostatočné protipožiarne a iné záchranné vybavenie, ako aj osobné ochranné pracovné prostriedky?
  - j) poskytnúť dôkazy o tom, že môžu byť mobilizované vhodné a dostatočné prostriedky na minimalizáciu úniku a zmiernenie účinkov toxických alebo horľavých látok prenášaných vzduchom v prípade závažnej priemyselnej havárie?
  - k) poskytnúť dôkazy o tom, že môžu byť mobilizované vhodné a dostatočné prostriedky na minimalizáciu úniku nebezpečných látok do podzemných vôd?
  - l) preukázať, že bol adekvátne zohľadnený dopad protipožiarneho zásahu na životné prostredie?

- m) preukázať, že v prípade závažnej priemyselnej havárie môžu byť mobilizované vhodné a dostatočné prostriedky na monitorovanie alebo na odber vzoriek?
  - n) preukázať, že v prípade závažnej priemyselnej havárie môžu byť vykonané vhodné a dostatočné opatrenia na monitorovanie rýchlosti a smeru vetra a ostatných environmentálnych podmienok?
  - o) poskytnúť dôkazy o tom, že po závažnej priemyselnej havárii boli prijaté vhodné a dostatočné opatrenia na vyčistenie životného prostredia a jeho uvedenie do pôvodného stavu?
  - p) preukázať, že v prípade závažnej priemyselnej havárie môžu byť mobilizované vhodné a dostatočné prostriedky na poskytnutie prvej pomoci a lekárskeho ošetrovania?
  - q) poskytnúť dôkazy o tom, že počas havarijných opatrení boli prijaté vhodné a dostatočné opatrenia na mobilizáciu príslušného pomocného a doplnkového vybavenia?
  - r) poskytnúť dôkazy o tom, že v rámci bezpečnostných riadiacich systémov boli zabezpečené školenia osôb v podniku v oblasti havarijných opatrení?
  - s) poskytnúť dôkazy o tom, že boli vypracované a prijaté postupy testovania, prehodnocovania a aktualizácie havarijného plánu?
2. Zaslal prevádzkovateľ informácie vonkajším službám a organizáciám za účelom umožnenia aktívnej a účinnej implementácie vonkajšej pomoci podľa havarijného plánu?
  3. Má prevádzkovateľ prehľad (súhrn) o tých ochranných a zásahových opatreniach, ktoré boli použité ako východiská pre vypracovanie havarijného plánu?

G. Monitorovanie

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Monitoruje prevádzkovateľ svoju činnosť, tak, ako sa predkladá v kapitole 2.3.6 druhej časti tohto metodického pokynu?
2. Je prevádzkovateľ schopný preukázať, že
  - a) boli prijaté a v praxi sa uplatňujú postupy zabezpečujúce stále posudzovanie súladu s cieľmi stanovenými v programe prevencie závažných priemyselných havárií a v bezpečnostnom riadiacom systéme?
  - b) spoľahlivosť, úplnosť, kvalita a kvantita merania je adekvátna?

- c) meranie a monitoring zodpovedá príslušným prvkom riadiaceho systému?
  - d) nezhody s programom prevencie závažných priemyselných havárií a (bezpečnostným) riadiacim systémom budú identifikované, vyšetrené a budú prijaté nápravné opatrenia?
  - e) má v praxi zavedené mechanizmy podávania správ o závažných priemyselných haváriách alebo o skoro nehodách, najmä tých, kde sa vyskytlo zlyhanie ochranných opatrení, ako aj následného uplatnenia opatrení na základe získaných skúseností?
3. Je jasne stanovená zodpovednosť za začatie vyšetrovania a stanovenia nápravných opatrení v prípade nehody?
  4. Sú výsledky monitorovania zaznamenávané, archivované a prezentované ako hlavné podkladové údaje pre audity a preskúmanie vrcholovým vedením podniku?

H. Audit a preskúmanie (prehodnotenie) vrcholovým vedením podniku

Kontrolou by sa mali preveriť najmä tieto okruhy (otázky):

1. Boli audity a preskúmania (prehodnotenia) vykonané v súlade s kapitolou 2.3.7 druhej časti tohto metodického pokynu?
2. Ktoré prvky (bezpečnostného) riadiaceho systému boli do auditov a preskúmaní (prehodnotení) začlenené?
3. Sú výsledky monitoringu týkajúce sa tohto podniku poskytnuté ako vstupné údaje pre audity a preskúmania (prehodnotenia)?
4. Existuje hodnotenie súladu s príslušnými právnymi predpismi, technickými normami, kódexami praxe atď.?
5. Existujú dôkazy o kompetentnosti, skúsenostiach, vzdelaní a ak to je potrebné, nezávislosti audítorov?
6. Je frekvencia auditov odôvodnená?
7. Existuje jednoznačná dokumentácia o postupoch auditu, metodológii a výsledkoch, najmä pokiaľ ide o:
  - a) rozsah auditu?
  - b) ciele auditu?
  - c) literatúru, zaužívané úrovne a normy?
  - d) vykonané kontroly a overenia?
  - e) dostupné zdroje pre audit?

f) organizáciu auditu?

g) výsledky auditu?

Poznámka: posúdenie týchto otázok týkajúcich sa interných auditov sa môže podľa potreby vykonávať formou

- rozhovorov s vedúcim audítorom i jednotlivými audítormi,
- rozhovorov s príslušnými manažérmi a zamestnancami za účelom kontroly ich zapojenia do auditu,
- nezávislých (námatkových) kontrol potvrdzujúcich celkovú spoľahlivosť auditu,
- posúdenia oprávnenosti záverov auditu.

8. Boli výsledky auditu riadne zohľadnené pri preskúmaniach (prehodnoteniach) celkovej politiky a stratégie prevádzkovateľa na kontrolu nebezpečenstiev závažných priemyselných havárií?
9. Nesie vrcholové vedenie podniku zodpovednosť za tieto preskúmania (prehodnotenia)?
10. Existujú dôkazy o tom, že sa v prípade potreby vykonávajú zmeny s cieľom zlepšenia stavu bezpečnostného (environmentálneho) správania?
11. Posúdilo vrcholové vedenie podniku v preskúmaní (prehodnotení) alokáciu zdrojov ako adekvátnu?